

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HOMMEN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

ANDRIETTE FLORÉN.

DEN KVINNA, hvars bild vi här ofvan se återgifven, ingår den 10:de dennes i sitt 51:sta lefnadsår. Detta är ju i och för sig en bemerkelsedag i en människas lif, men än mera så, när man såsom fru Florén kan blicka tillbaka på 34 års troget, framgångsrikt arbete å samma fält, Mariestads flickskola. En sådan lifsgärning är väl om någon värd ett ord af erinran.

Fru A. Florén, född Andersson, härstammar från Göteborg, vid hvilket samhälle hon ännu är varmt fäst, och genomgick där den s. k. Andersenska skolan, i hvilken hon med sin stora intellektuella begåfning, bland annat ett ovanligt godt minne, inhämtade gedigna kunskaper, för hvilka hon än i dag har denna skola i tacksam hågkomst. Vid 16 års ålder kom hon därefter till Mariestad såsom lärarinna vid stadens då något primitiva flickskola och ingick år 1875 äktenskap med rektorn vid stadens elementarläroverk för gossar, August Florén, hvilket äktenskap år 1896 genom döden upplöstes. Äfven såsom gift kvarstod likväl fru F. såsom lärarinna vid skolan, hvars ledning i egenskap af föreståndarinna hon 1881 öfvertog och ännu innehar.

Mariestads samhälle står ock i en stor tacksamhetskund till fru F., ty så oegennyttigt och framgångsrikt som hon torde få hafva ägnat tid, kraft och intresse åt den kvinnliga ungdomens utveckling till dugande medlemmar i samhället.

Fru F. är en ovanligt framstående lärarinna, hvilken, utom grundliga kunskaper i sina ämnen samt en stor beläsenhet, äger ett liffullt och fängslande sätt att undervisa. Men det är kanske framförallt hennes klara blick för hvad vår tid kräver af den uppväxande kvinnliga ungdomen och sträfvandet att, trots yttre

svårigheter, vid undervisningen tillgodose detta kraf, som är fru Floréns mest utmärkande egenskap som uppfostrarinna.

Därför har ock Mariestads flickskola under hennes ledning gått stora steg framåt i utveckling, och just för att hafva fria händer därvid har fru F. alltid velat behålla den såsom sin privata skola, endast mottagande bidrag till dess underhåll af stad och stat. Af kärlek till denna skola har hon ock afslagit mycket fördelaktiga anbud på platser såsom föreståndarinna vid andra skolor och står ännu efter 34 år kvar på sin ungdomspost.

Ett annat utmärkande drag hos fru F. såsom pedagog är hennes humanitet och fördomsfrihet samt hennes önskan att göra lifvet glad för sina "barn". Själf är hon oftast glad och en god, glädlig ton råder ock bland barnen. En stockholmska, som nyss besökte Mariestad och just vid skoltidens slut gick förbi skolan, uttalade också sin förvåning öfver huru gladt själfständiga och ändå ordentliga flickorna sågo ut. Och att de i skolan få åtnjuta mer än trefnad, det bevisa de elever, som årligen med glans inkomma uti och med heder genomgå seminarier och andra högre utbildningsanstalter.

Mångfaldiga bevis på hvad fru F. gjort för Mariestads flickskola kunde lämnas, men här kan endast lämnas plats för ett par. Före fru Floréns öfvertagande af skolan funnos där blott 6 klasser — nu har den i flere år haft 8. Samtidigt med en 8:de klass infördes ock såsom läroämne vid skolan såväl teoretisk som praktisk hushållskemi, och då skolans ekonomi ej tillät inrättandet af ett själfständigt skolkök, upplät fru F. sitt eget kök, sin egen matsal och allt hvad därtill hör en dag i veckan. Till barnens trefnad har skolsalen upplåtits för öfning i folkdans, och vintern 1903 hölls där flera s. k. lekstugor, hvarvid insamlades medel till företagande af en fotvandring, hvilken ock samma vår ägde rum.

Men äfven utom flickskolans område har fru F. gjort sitt inflytande gällande. Hon har nämligen länge haft för vana att stadfästa minnet af gångna tiders stora män och kvinnor genom att på deras högtidsdagar i skolan fira en enkel fest, dit äfven utom skolan stående haft tillträde, då hon själf på ett lefvande, individuellt sätt tolkat dessa personers betydelse så, att de närvarande ej glömt det. Detta redan innan de s. k. föreläsningsföreningarna kommit till stånd. Sedan en dylik bildats i Mariestad, ingick fru F. såsom styrelsemedlem och har visat sitt intresse för saken äfven genom att på ett framstående sätt medverka såsom föreläserska.

Som man väl förstår, måste en person med fru Floréns anläggning intressera sig för tidens stora frågor, äfven då de ej gälla skolväsendet. Hon gör det varmt, särskildt för sådana frågor, som röra förbättrandet af kvinnans sociala ställning, och naturligt var därför, att när i Mariestad en kvinnlig rösträttsförening bildades, hon skulle blifva dess ordförande samt ombud i landsföreningen.

När helst för öfrigt en vädjan ställts till fru F. om medverkan vid genomdrifvandet af något allmännyttigt företag, har detta aldrig gjorts förgäves, utan hon har oegennyttigt satt in sin kraft och genom sitt exempel dragit andra med. Hon har nämligen en mycket liflig känsla af sina medborgerliga plikter och söker alltid väcka en sådan hos sin omgivning.

Sålunda har fru F., såväl inom sin skola som inom det samhälle hon nu under 34 år tillhört, verkat uppfostrande och väckande och genom denna sin verksamhet gjort sig förtjänt af att i tacksam hågkomst bevaras långt utöfver den dag, då hennes 50 år firas.

N. V.

PINGST.

SOM BLOM ur mullen spira fram
och ljusa blad ur mörknad stam,
så går ur sorgen lyckan opp —
o hjärta, du har ännu hopp!

Och åter kommer fåglars tåg,
och isen åter blir till väg,
så vänder glädjen jämt igen —
o hjärta, du kan hoppas än!

Ej Han, på världars härskarstol,
är mindre god än himlens sol.
Och hjärta, du, med all din brist,
är dock förmer än mark och kvist.

Nu vika skall din vinternöd
och vända åter andens glöd —
den långa natten skall ta slut
och lyckovåren spricka ut.

I nervers träd på hvarje gren
då jubla skall en känsla ren,
och pulsens flod, som domnad stod,
skall ila fram med forsens mod.

Och ger dig solens Herre frid,
då skiner solen mera blid,
och ros och grönska på din stig
då dofta just för dig, för dig . . .

O höga eld, som förr oss väckt,
du är dock ej för evigt släckt!
Med andens vår kom ned, kom ned,
så hjärtat får sin pingstefred!

HARALD JACOBSON.

KAN VÅRA ARBETERSKORS STÄLLNING FÖRBÄTTRAS? AF GERDA MEYERSON.

I.

KVINNANS ANVÄNDNING I INDUSTRIEN.

OFTA HÖR MAN beklaganden öfver att unga kvinnor inom arbetsklassen föredraga fabriksarbetet framför att taga tjänst, att landsbygdens döttrar genom fabriken i stora skaror lockas till städerna — i all synnerhet till hufvudstaden — och att de kvinnor, som redan vid unga år inträda i fabriksarbetet, när de sedan gifta sig, äro föga passande till mödrar och husmödrar. Fabriksarbetet visar sig ofta ha ett ogynnsamt inflytande på kvinnans hälsa, icke sällan på hennes sedliga ståndpunkt.

De dåliga förhållanden, under hvilka kvinnorna inom många industrier arbeta, i det de för ett ofta ansträngande, i de flesta fall försäljande, hela deras tid upptagande arbete icke förtjäna ens så mycket, att de därpå kunna få sin nödtorftiga utkomst, utan äro dömda att föra en beständig kamp mot nöden, borde — tycker man — afskräcka dem från att taga plats i fabriken. En tjänarinna kan i många fall ha det betydligt bättre än en arbeterska, hon har kanske ett tyngre, men genom sin omväxling hälsosammare arbete, hon har vanligen därtill bättre kost än arbeterskan och slipper de oroande bekymren för hyra, arbetsbrist o. s. v. Men hon har mindre personlig frihet, ty fabriksarbeterskan har ju för det mesta sina kvällar och söndagar lediga. Arbeterskorna medgifva också, att det egentligen är begäret efter frihet och självständighet och dessutom hos många bristande håg för husliga göromål, som förmår dem att hållre taga plats vid fabriken än i familjerna.

Å andra sidan behöfver ju industrien dem. Allt eftersom vår industri utvecklat sig, ha allt flere kvinnor fått anställning inom den, detta i samband med att kvinnans arbete i hemmet blifvit betydligt inskränkt och underlättadt. Ty mycket arbete, som fordom måste utföras i hemmen, har så småningom öfvertagits af fabriken. De industriella etablissemangen utföra en hel del af de tillverkningar, som förr måste ske i familjerna, t. ex. brygd och mältning, tvål-, såp- och ljusberedning, färgning, kardning, spinning och väfnad, rökning och konservering, brödbakning o. s. v. För en sjuttio, åttio år sedan måste ju allt detta utföras i hemmen såväl i städerna som på landet. Stickning och sömnad har ju äfven i stor utsträckning blifvit fabriksarbete, och tvätt och strykning utföres numera gärna vid större inrättningar. Dessutom uppstå ju för hvarje år en mängd nya industrier för tillverkning af lyx- eller nödvändighetsartiklar, med kulturens framåtskridande och de nya uppfinningarna skapas ständigt nya behof och nya industriartiklar.

Inom storindustrien användes till en början nästan uteslutande manlig arbetskraft, men när arbetet genom nya metoder och maskiner förenkades, började man efter hand antaga äfven kvinnliga arbetare för att kanske till sist i samma tillverkning använda *endast* kvinnlig arbetskraft. Arbetet har kanske blifvit så enkelt och varan har fallit i pris, så att fabrikanterna för att förtjäna på varan söker få så billig arbetskraft som möjligt. Använder han kvinnlig arbetskraft, får han den i regeln betydligt billigare än om han har män, som arbeta åt honom, ty kvinnor arbeta nästan alltid för lägre aflöning än män. Det har ju blifvit en trossats att kvinnan icke har och icke heller bör ha lika stora anspråk på lifvet som mannen och därför måste utföra samma arbete som han till lägre pris.

Inom många yrken måste ju kvinnorna på grund af ringare fysisk styrka afstå från en del arbete, som deras manliga kamrater få utföra, såsom lyftande af större tyngder, rengöring och sammansättning af maskiner o. s. v., men i de yrken, där kvinnor och män utföra alldeles samma arbete, borde aflöningen för *båda* skull vara lika. Detta har också genomdrifvits inom några yrken.

De lägsta arbetsprisen betalas otvifvelaktigt i de industrier, där *endast* kvinnor arbeta, och dessa industrier, där arbetet genom sin beskaffenhet är mera passande för kvinnor än för män, blifva ständigt flere. Vi ha t. ex. arbetet med glödstrumpor, i karamellfabriken, i kartongfabriken och alla dessa fabriker för tillverkning af olika beklädnadsartiklar: kappor, korsetter, arbetskläder för män, blusar, underkläder, barnkläder, förkläden, kravatter o. s. v. med ett ord de, som höra till den s. k. konfektionsbranschen.

Mer än hälften af alla kvinnor, som arbeta i fabriker i Sverige, arbeta inom textil- och beklädnadsindustrien. Sömnads- och trikåfabriker, bomullsspinnerier, ylle-, jute- och bomullsvärfverier, tändsticks- och tobaksfabriker, bryggerier, skofabriker, tryckerier och bokbinderier, järn- och metallfabriker (guld- och silfverarbete), porslinsfabriker, hattfabriker (filt- och stråhatt), möss- och pälsvaru-, handsk-, karamell-, marmelad-, tvål-, ljus- och korkfabriker samt fruktberedningsanstalter och tvätt- och strykinrättningar äro väl de förnämsta industrigrenar i vårt land, där kvinnor arbeta. Vid pappersbruk, i glassliperier, vid tegelbruk, vid sågverk, sockerraffinaderier och trämassfabriker användes kvinnlig arbetskraft i mindre utsträckning, äfvensom i bergverk, där hela antalet kvinnor i Sverige år 1902 var 496.

År 1901 utgjorde enligt kommerskollegii arbetsstatistiska meddelanden kvinnorna 30 % af fabriksarbetarna i städerna och 10 % på landsbygden. År 1902 arbetade 38,524 *vuxna* och 10,595 *minderåriga* kvinnor i fabriker och bergverk. I Stockholm sysselsattes samma år 6,937 *vuxna* kvinnor i industriella företag, i Norrköping 4,194, i Malmö 4,776, i Göteborg 4,443, i Borås 2,700.

Här är dock att märka att till dessa "fabriker" räknas inga syateljörer, i hvilket fall alla siffror, i synnerhet de för Stockholm, skulle ha blifvit mycket högre. Det ojämförligt största antalet arbeterskor återfinna vi inom sömnadsbranschen.

I Jönköping, Vänersborg och Tidaholm finnas stora tändsticksfabriker, där ett betydande antal kvinnor arbeta. Helsingborg, Vänersborg och Halmstad ha många kvinnliga arbetare vid sina jute- och skofabriker, och Gäfle har ett stort antal arbeterskor vid tobaks-, textil- och bryggerifabriker. Öfver de minderåriga kvinnornas antal inom de olika yrkena finnes ingen särskild statistik, men alla minderåriga (manliga och kvinnliga tillsammans) utgjorde år 1902 9—26 % af arbetarnes antal i Sveriges förnämsta industristäder. De yrken, där minderåriga kvinnor förnämligast användas, tyckas vara trikå- och sömnadsyrken, jute-, ylle- och bomullsspinnerier, tändsticksfabriker, bokbinderier, litografiska anstalter, kartong- och karamellfabriker o. s. v.

Men industrin sysselsätter äfven ett stort antal s. k. hemarbeterskor, hvilka i sina hem för fabrikenas räkning mottaga sömnads- och stickningsarbete, skonåtlung, silfverpolering och annat. At dessa arbeterskor betalas vanligen lägre priser än åt dem, som arbeta vid fabriken, isynnerhet inom konfektionsbranschen. Hemarbeterskornas löne- och lefnadsförhållanden ha varit föremål för många undersökningar i de stora industriländerna, särskildt i England, Skottland och Tyskland, och det är ytterst sorg-

liga förhållanden, som därvid kommit i dagen. Så upprörande fall, som återfinnas i berättelserna om de tyska, österrikiska och engelska hemarbeterskorna torde väl knappast förekomma hos oss, skildringarne af t. ex. konfektionshemsömmerskornas, lefnadsförhållanden, af den smuts, den nöd, den osedlighet, som råder bland dem, och de lidanden, som de själfva och deras stackars barn få utstå, äro sådana, att man knappast vill sätta tro till dem. Men vi kunna icke skjuta ifrån oss tanken på dessa utländska arbeterskor med att vi ingenting ha att göra med dem. En stor del af de varor vi köpa ha de ju förfärdigat åt oss. Siden- och linnevaror, glasvaror, spetsar, färdiga kläder, knappar och garnityr-artiklar, leksaker m. m. införas ju från utlandet. I Böhmen t. ex. väfvas damastdukar och andra fina linnevaror, en mängd fina näsdukar komma därifrån. Väfvarne arbetade åtminstone ännu för några år sedan mest i sina hem. Dessa hem äro små hyddor, i hvilka finnes blott *ett* rum, där både väfstolen, familjens sofplatser och spiseln inrymmas. Väfstolen brukar gå hela dygnet om, man, hustru och barn aflösa hvarandra. Från det 6-åriga barnet, som spolar, till gubbar och gummor, alla arbeta de i sitt anletes svett för en ytterst låg förtjänst. Sjalvväfvarne, som bl. a. väfva de omtyckta silkessjalarna, arbeta från 4 f. m. till 10 e. m. och ha en veckoförtjänst af högst 10 mark.

Äfven i Belgien förfärdigas den finaste batistisen och damasterna af hemväfvarne. De dyraste varorna, de som endast de elegantaste damerna ur de allra högsta klasserna begagna, tillverkas — besynnerligt nog — af de fattigaste bland fattiga, i de eländigaste hem. Batistväfvarne och äfven de flickor, som väfva flor och spetslöjor, måste arbeta i halfmörka, fuktiga källare, på det att de fina trådarne icke skola brista. Deras ögon bli ofta fördärfvade.

I Frankrike är det på sina ställen sidenindustrien, som visar lika usla förhållanden. Lyons sidenväfverskor förtjäna på ett ytterst ansträngande arbete högst 2—3 francs om dagen. För fina spetsar, som förfärdigas för hand i Tyskland och Österrike, få arbeterskorna ytterst litet betaldt. Isättningar till chemiser t. ex. kosta i bodarna 5—10 kreuzer stycket. Brodösorna få 15—18 kreuzer per styck d. v. s. omkring 30 öre. För ett genombrutet sängöfverkast, som tager i anspråk 12—15 timmar dagligen under 4—5 veckor, förtjänar väfverskan ungefär 9 kronor.

Man skulle kunna berätta om glasarbeterskorna i Thüringen, som bli förgiftade af sitt arbete och föra ett eländigt lif med en inkomst af omkring 80 pfennig om dagen, om halmflätterskornas, som fläta de fina flätor, hvaraf eleganta stråhattar sys, för lika låg förtjänst, om alla dessa kvinnor, som i Tyskland och Frankrike i sina hem tillverka cigarrer och cigarretter och på sitt hälsofarliga yrke ha en helt ringa inkomst. Och leksaksindustrien sedan, som ger en så upprörande låg förtjänst. För att sy dockklädningar, 30 cent. långa med ärmor, garnityr och rätt mycket arbete, får en arbeterska i Thüringen 12—20 pfennig dussinet.

Och så alla dessa hemsömmerskor, som sy kappor, blusar och dylikt till stora affärer i Berlin t. ex. Deras förtjänst motsvarar på intet vis lefnadskostnaderna i en storstad, de måste föra det eländigaste lif, på det att varorna skola bli så billiga som möjligt. Det fins i Berlin omkring 25,000 sådana konfektionshemsömmerskor, som måste lefva på 3½—4½ mark i veckan.

Vår tid vill ju förbättringar och förändringar inom olika områden af det sociala lifvet; man har insett, att det icke är frågan om blott att afhjälpa *följderna* af missförhållanden och orättvisor, utan att det gäller att så mycket som

STURES MJÖLK-CACAO

är numera obestridligen erkänd som angenämaste och hälsosammaste frukostdryck, som finnes. Förutom den bästa Cacao's fina arom och angenäma smak, har den mångdubbelt mera näringsvärde och är hälsosammare än någon annan i handeln förekommande Cacao. Se i öfrigt Professor Bergstrands och Handelskemisten John Landins intyg. Priset är det billigaste, nämligen endast 3 kronor pr kg.

möjligt söka få bort *orsakerna* till nöden och missförhållandena, till sjukdom, dryckenskap, osedlighet, brott. Så har man också börjat få upp ögonen för, att de kvinnliga arbetarnes löne- och lefnadsförhållanden böra förbättras, och vid sidan af flere andra samhällsreformer har man börjat verka härför litet hvarstädes i den civiliserade världen.

Äfven i vårt land har man börjat vakna upp för nödvändigheten af att våra arbeterskors ställning förbättras, men riktigt *öfvertygad* därom är man ännu icke, icke ens bland arbeterskorna själfva. De bättre lottade ha blott föga kunskap om hur arbeterskorna ha det, och hvad arbeterskorna själfva beträffar, så göra de dåliga förhållanden, under hvilka de lefva, och det enformiga arbetet i fabriker, där de dag ut och dag in förfärdiga samma föremål eller blott samma lilla del af samma föremål, att de bli förslöade, och det högsta en hel del af dem begära af lifvet är att slippa svälta.

En liten skara finnes dock, från hvilken bittra och missnöjda röster höja sig, röster, som ropa på möjligheten inte bara till att slippa svälta, men också till att få litet glädje och innehåll i lifvet. Är deras kraf berättigadt? Och hvilka medel finnas för att förbättra deras ställning? I ett par följande artiklar skall jag försöka besvara dessa frågor.

“FÖR LITTERÄRA OCH KONSTNÄRLIGA FÖRTJÄNSTER.”

I **DESSA DAGAR** ha tvänne utländska damer rönt utmärkelsen att af hans majestät konung Oscar tilldelas medaljen “*Literis et artibus*” såsom erkänsla för de stora förtjänster

PHILIPPINE WIJSMAN.

de inlagt i öfverflyttandet af svenska, litterära arbeten till deras respektive språk.

Den ena af de båda damerna är österrikiskan, fröken Mizi Franzos, hvilkens porträtt och biografi redan i nr 43 år 1902 meddelades i Idun, och som för närvarande gästar vår hufvudstad för att när-

mare lära känna den och personligen stifta bekantskap med de svenska författare, hon så länge korresponderat med.

Den andra är holländskan fröken *Philippine Wijsman*, hvilkens bild vi i dag visa våra läsare.

Född i Amsterdam 1837 såsom den yngsta af fjorton syskon, fann hon efter skoltidens slut hemmets verkningskrets för trång och började snart ägna sig åt litterära sysselsättningar, mest öfversättningar från främmande språk. Men icke förrän vid fyrtio års ålder började hon studera de skandinaviska språken, hvaraf det svenska tilltalade henne mest. Den första af våra författare, som hon öfverflyttat till holländskan, var Ann-Charlotte Edgren-Leffler, af hvilkens böcker hon öfversatt nästan alla. Sedermera har hon öfversatt de flesta af Mathilda Roos, Ernst Ahlgren, Anna Wahlenberg, Axel Lundegård, Sigurd och Viktor Hugo Vickström. Vidare: Viktor Rydbergs “Den siste athenaren” och “Singoalla”, Gustaf af Geijerstams “Pastor Hallin”, Verner von Heidenstams “Endymion” och Johan Nordlings “Vera”. Dessutom berättelser af Sofie Elkan, Georg Nordensvan, Tor Hedberg, Frans Hedberg, August Strindberg m. fl.

För närvarande är hon bosatt i Haarlem. Och den, som i likhet med förf. till dessa rader, varit och besökt henne i hennes ljusa, vänliga hem, i den lilla ljusa, vänliga staden, och sett hennes arbetsrum, där väggarna äro dekorerade med författarporträtt — jag tror mest svenska — måste få det intrycket, att hon med glädje och entusiasm ägnar sig åt sitt lifskall. Och att hennes arbete burit rika frukter, visar sig genom det faktum, att den svenska litteraturen är både känd och välkänd i Holland.

Vi må tacksamt hoppas, att hon länge måtte fortsätta sin litterära verksamhet.

A. W.

PÅ HÖJDEN. SKISS AF MARIA DURLING.

“**T**ROR DU att vi hitta dit?”

“Ja visst, det är ju alls ingen svårighet! Där rakt framför oss synes den väldiga, skogklädda höjden, som skiljer sig från alla andra höjder genom den lummiga asken på dess topp. Dessutom ha vi ju fått de noggrannaste uppgifter om vägen af bonden härnere i Dalarum, och så ha vi ju Karl Johan till vägvisare. Gamle Karl Johan har varit där en gång för sex eller sju år sedan. På sex å sju år kan man ju glömma åtskilligt, men Karl Johan säger att det kvittar. Han tar sig nog fram, var lugn för det.”

Ja, nu begifva vi oss åstad, öfver fälten, genom hagen fram till sandgropen, där stigen grenar sig. Karl Johan vill gå rätt fram, men bonden i Dalarum sade ju så tydligt, att vi skulle ta’ af till höger. Det är omöjligt att slita tvisten, och så går Karl Johan sin väg och vi två gå vår. Nåja, snart få vi njuta återseendets glädje. Karl Johan kommer öfver till oss, då han funnit att hans väg slutade vid ett kärr. Så vandra vi fram öfver sank ångar och uppför den skogklädda slutningen på en smal kreatursstig. Är det nu säkert att vi befinna oss på rätt väg? Man kan tvifla därom, då stigen försvinner i busksnåren, och tviflet växer, under det vi klättra öfver nyfälda trädstammar och gamla rankiga gärdsgårdar. Se där en öppning bland träden, ha vi hunnit till bergets topp? Nej, det är bara en öfvergifven åkerteg, bevuxen med moss, tunt gräs och små ljungtuffor. Det bär uppför, alltjämt uppför. En hjord af kor injagar skräck, därför att det möjligen kan finnas en tjur ibland dem.

“Hallå, Karl Johan!”

“Hallå!” ljuder skvaret, men han går på med oförminskad fart och skymtar långt borta framför oss mellan träden.

Skogen viker, här är ängsmark, här äro lummiga ekar. Ser du, därborta står asken ensam för sig ute på ett öppet fält. Och ser du, där ligger den lilla grå, spånbeklädda stugan i en lund af krusbärsträd. Vi ha hittat rätt.

Stället heter Höjden, och det är här som fröknarna Örnefot bo, välborna fröknarna Agata och Christina Örnefot. Vi äro inte bjudna till dem, skam till sågandes kunna vi ej räkna oss bland deras grannar och umgängesvänner. Det är också med en viss tvekan vi närma oss det gamla adelskoret, som trots sin ringhet har något förnämt öfver sig. Men inte ha vi lust att vända efter att ha gått en så lång och så besvärlig väg.

Dörren står öppen. Böj dig, den är låg, men tag ett duktigt steg, ty tröskeln är en ibland de höga. Hvem af oss skall knacka på köksdörren, du eller jag?

“Det kvittar,” säger Karl Johan.

Tror du att de hörde något? Efter som ingen öppnar, så är det väl bäst att vi stiga på utan vidare.

Sidentyger med Schweizerbroderi till Klädningar och blusar

sista nyhet i Japan Pongé à kr. 3.10 & 4.70 pr meter. Levereras tull- & portoifritt till privatpersoner.

Profver omgående franko.

Schweizer & Co., Luzern S. 5. (Schweiz.)

I köket står fröken Christina Örnefot vid ugnen, sysselsatt med att torka klarbär.

“Äro ni galna, människor!” utbrister hon förfärad vid åsynen af så många främmande. “Kunde ni inte ha skickat bud i förväg? Kunde inte den otäcka fru Gren, som brukar vara så snäll, ha låtit mig veta det här med kyrkfolket i söndags!”

Fröken Christinas förskräckelse är emellertid snart öfverstånden, besegrad af hennes gästfrihet. Vi måste äntligen stanna kvar och dricka kaffe, vi måste stiga in och hälsa på syster Agata. Vi krusa naturligtvis. “Det är alldeles för mycket, men eftersom fröken är så vänlig så...”

Köket har för öfrigt redan gifvit oss smak att gå vidare. Det är helt litet, men hyllorna äro rikt försedda med kopparkärl, tennfat och tennkannor. Och då nu fröken Christina öppnar dörren till kammaren, för hon oss direkt in bland de räddade spillrorna af forntida prakt. Här står en pendyl i barockstil, här äro snidade stolar och antika bord, hvarje möbel är ett minne. Från sängen reser sig fröken Agata blek och fin med vågigt grått hår, själf en spillra från forntiden.

Fröken Agata hälsar oss på gammaldags sirligt manér, och under det att fröken Christina försvinner för att koka kaffe, ber hon oss stiga in i salen, husets förnämsta rum. Ser du den där byrån med inläggningar i alrot och krönta mässingsbeslag och det där gamla utskurna ekskåpet. I ramar med mörknad förgyllning hänga ett par familjeporätt öfver soffan, en djupt uringad dam och en herre med stångpiska. Att fröken Agata härstammar från dem, det kan man se på de fina, tårda dragen, men fröken Christina är dem föga lik. Döm dock icke förhastadt. Du skulle se fröken kyrkklädd i nackhatt med band och spetsar, då skulle du nog skönja likheten äfven hos henne.

Men det är så att fröken Christina har alltid fått draga arbetets ok.

“Jag har varit så lycklig och haft en god hälsa,” säger hon, när hon kommer in och sätter fram koppar, “och jag har kunnat vårda föräldrarna och syskonen in i det sista. Nu är det bara vi två kvar.”

“Bara vi två kvar.” Fröken Agata ser inte ut som om hon skulle stanna länge. Hon går nog snart till hvila i det murade grafkoret där nere vid kyrkan. Kanske är det tanken på detta, som gjuter ett svagt vemodigt leende öfver hennes drag.

“Syster Christina har varit allas vårt stöd,” säger hon.

Den som är ett stöd får inte vara alltför fin och vek. Det sägs att fröken Christina åldern till trots ännu hugger ved i skogen. Det är hon, som mjölkar kon och ger grisen mat, det är hon, som ställer och styr i huset. Det berättas äfven, att när fröken Agata var sjuk för ett par år sedan och fru Gren, som brukar vara så snäll, kom på besök, så skulle hon

SALUS
Garanti **CACAO** *

I plomberade påsar
à 100 gr. 1/4 & 1/2 kg. *
Pris 35 öre pr kg.

Obs. noga garantimärket
— **“Sålus”** — *
och blått värstreck.

Hultmans Fabriker
Malmö. Telefon 661.

**Lanolin-
Sana-Tvål.**

Garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.

Bästa Barntvål
25 öre st.

Grumme & Son
Stockholm.

naturligtvis trakteras. Då kallade den sjuka sin syster till sig.

“Skall du inte ta fram den stora osten,”
hviskade hon.

“Nej, kära du, den måste sparas till begrafningen.”

Men det blef ju lyckligtvis ingen begrafning då. Dock är det nog alltjämt skäl att spara den stora osten, om det nu finns någon.

“Kaffet är färdigt. Var så god och tag för er!”

Den långa vandringen har gifvit oss aptit. Medan vi dricka, berättar fröken Agata om forna tider; det är egentligen hon som för ordet. Hon förtäljer om förfädernas bedrifter, och då vi lyssna, är det som såge vi släkter och folk höja sig ur det obemärktas vågdalar, stiga, glänsa och åter sjunka tillbaka.

Men fröken Christina för oss närmare vår egen tid. “Vi hade goda föräldrar,” säger hon. “Far var ej rik, men han lät bygga åt oss detta ställe till ålderdomshem. Han sörjde för oss på bästa sätt efter sin råd och lägenhet.”

Fröken Christina vill för öfrigt inte bara tala om det förflutna. Hon vill naturligtvis veta nyheter från bygden där nere. Hur står det till med fru Gren? Har den nye skolläraren kommit än? Och framför allt, hur står det till med pastorskan? Då ger sig Karl Johan till att lofprisa pastorskan. Hon är så duktig att styra i sitt hus och kunnig att sköta sjuka, mest som en doktor och god mot de fattiga. Ja, fröken Christina håller med om allt detta. Men när Karl Johan påstår att pastorskan är af adel — hon heter Renstedt i sig själf — då gör fröken en bestämd invändning:

“Nenej, hon är inte mera adel än vår ko.”

“Det kvittar,” säger Karl Johan, “hon är bra likaväl.”

Tanken på kon gör fröken Christina helt vemodig. Det är med kon som med pastorskan, hon är utmärkt bra, fastän ej af adel. Det är ett ovanligt klokt djur och så tillgifvet. Hon råmar, då hon ser fröken på afstånd, och kommer genast, när hon hör hennes röst i hagen. Men nu är det så att fröknarna bestämt sig för att ej ha någon ko till vintern. Ålderdomen börjar taga ut sin rätt äfven hos fröken Christina, det är mycket arbete med att fordra och sköta ett kreatur. Vet inte Karl Johan någon som vill köpa kon? Han, som färdas så ofta i bygden och känner folket, han bör väl kunna taga reda på någon, som vill ha henne att göda till slakt. Men det måste vara säkert, att hon kommer till ett godt ställe, där hon får det riktigt bra. Karl Johan är föga villig att åtaga sig detta ärende. Han mumlar något om, att gamla kor inte äro så värst lätt-sålda till slakt.

Det är tid för oss att gå. Vi ha ätit af alla sorters kakor, vi ha tagit påtår och belevadt nekat att taga tretåren, och nu måste vi säga farväl. Fröken Christina följer oss en

bit, för att vi riktigt skola komma på rätta vägen, och så vill hon visa oss den vackra utsikten.

Ja, den är vacker, men ödslig. Horisonten kranas af vågiga, skogklädda höjder, enstaka byar och åkerfält skymta fram här och där. Långt borta breder en liten sjö sin glänsande spegel, och vid dess strand reser sig en smärt, hvit spira, ett kyrktorn. Lyss, hörde du ej något? Det klämtar, svagt förtonande när klangen hit upp.

Det är som täljde den vårt lif med sina dofva slag,
ett år — ett år — ännu ett år —
kanhända blott en dag.

“Fröken, hör på kyrkklockan!”

“Jag kan inte höra den här, men Gud ske lof jag kan se kyrkan. Därnere hvila de alla.” Och med långsynt, drömmande blick skådar den gamla ut öfver landskapet. Har icke hennes lif varit lika ensligt och tyst som dessa milsvida skogar? Är inte den hvita spiran, som pekar mot skyn, symbolen af det, som gifvit värde och glädje däråt?

Vi måste gå. Fröken följer mig till stätten, och när vi vika af in i skogen, se vi den sista skymten af hennes höga, böjda gestalt. Då minnas vi fröken Agatas ord: “Hon har varit ett stöd för oss alla,” och vi vända oss om för att än en gång med vördnad tillropa henne vårt farväl.

Ja, nu gäller det att komma rätt tillbaka, men det är ju ej alls svårt. Därnere rakt framför oss ligger Dalarum vid stranden af sjön.

Jaså, här grenar sig stigen. Höger eller vänster? Karl Johan och jag äro åter af olika tankar, men nu öfvergår han villigt till min åsikt vid minnet af sitt misstag på uppvägen. Alltså till höger. Men det är långt, obegripligt långt. Och den här mossen, den känna vi inte riktigt igen. Det ser nästan ut, som om jag denna gång valt vägen till kärret.

“Vi ha gått galet,” säger Karl Johan och styr resolut rakt åt vänster. Det är ingen annan råd än att följa honom, och det bär af tvärs genom snären och tvärs öfver mossen. Plask, plask, akta dig, här är mycket sankt! Ratsch, ref du sönder din klädning? Det var skada! Karl Johan, gå inte så fort! Hallå! Hvert tog han vägen?

“Hallå!” hans röst svarar långt borta med sitt trygga tonfall. Det kvittar att vi gått vilse. Han tar sig nog fram, var lugn för det.

Den stora litterära pristäf- lingen för Iduns Roman- bibliotek —

i hvilken ett pris af femtusen (5,000) kronor är utfäst för en originalroman på svenska språket, med ett ämne och af en halt, som göra den tilltalande för en bildad och vidsträckt publik, samt till ett omfång af ungefär trehundra sidor vanlig bokoktav — nalkas nu sitt afgörande, i det samtliga täflande skrifter, enligt de i nr 41 af Idun för i fjol meddelade närmare bestämmelserna, skola vara insända till Iduns redaktion, Stockholm,

inom utgången af innevarande månad.

Med hvarje manuskript skall följa förseglad namnsedel, hvars konvolut förses med ett motto, hvilket äfven bör återfinnas å manuskriptet.

ANDALUSISKOR. RESESKISS FRÅN SPANIEN AF ERIK DAN. BERGMAN.

JAG VILL försiktigtvis förutskicka den beskedliga påpekningen, att hvad här nedan läses, helt och hållet står för min egen räkning, och att det inte alls vill gälla som något uttömmande eller oemotsägbart inlägg i det underbart rika ämnet, utan bara är några rent subjektiva intryck, som jag under ett par månaders vistelse i Andalusien fått af dess kvinnor. Det är antagligt, att åtskilliga af tidningens läsarinnor varit här nere och kommit i mera personlig beröring med andalusiskorna. Om någon af dessa läsarinnor anse sig veta bättre än jag, så må hon gärna för mig kasta första stenen. Jag skall försöka uppfånga den i flykten. Och i alla händelser skall jag inte kasta den tillbaka.

En andalusisk dam på en fem, sex vårar är förtrollande. Hon är redan en liten kvinna. Hennes bruna ögon titta så snusfornuftigt fram mellan de svarta korkskrufslockarna, uttrycket i hennes lilla finskurna, diskret rosiga ansikte är värdigt och harmoniskt, så vida hon inte skriker, hvilket väl någon gång torde kunna inträffa, hennes rörelser äro fulla af behag och hennes artighet är fin och belevad: — Hur mår du, min lilla vän? — Jo, tack, ganska godt! Och ni, min herre? Det är nästan, så att man skäms för, att man sagt “min lilla vän.” Och en sådan toalett hon har! Siden och äkta spetsar hela vägen och en strutsfjäderhatt, som är så stor, att den skulle räcka för New-Yorks frihetsstaty. Och hennes öron, jag får för all del inte glömma hennes stackars små öron, genomborrade som de äro med gyl-lene ringar! Det verkar ovillkorligen en smula afrikanskt. Men hela den lilla uppenbarelsen är så förtjusande lillgammalt näpen, att man nästan tycker, att örhängena äro på sin plats, fast det egentligen inte vore mycket mera barbariskt, om de sutto i näsan.

Och så den lilla andalusiskan dansar sin sevillana! Hon fattar ett par kastanjetter — kastanjetter finnas alltid till hands i ett ordentligt andalusiskt hem — hennes späda, ringprydda fingrar knäppa med beundransvärd brio, hennes armar höjas och sänkas i mjuka rörelser, hennes fötter smeka golfvet och hela hennes lilla kropp går i behagsjuka vågor. Det verkar instuderadt och utstuderadt. Men det ligger i blodet. I Andalusien lyder inte ord-språket: man måste krypa, utan man måste dansa, innan man kan gå. Och hon sjunger också, den lilla andalusiskan, sjunger med en liten spröd och pipig röst, som rullar och trillar och vrider sig i vända, om hjärta och smärta och honom, som svek hennes tro. Första gången man ser och hör en sådan liten andalusiska, knäpper man hop sina händer och suckar: Hvad månne blifva af detta barnet?

Men man behöfver inte vara rädd, det blir ingenting vidunderligt. Andalusiskan är egentligen vidunderligast under dessa sina första lefnadsår. — Tiden går, och hennes uppfostran börjar. Om den kan jag fatta mig kort, ty om den är icke mycket att säga. Skolgången är inte obligatorisk i Spanien, och af denna frihet begagnar man sig flitigt i Andalusien. Om en ung flicka kan läsa innantill utan att allt för mycket röra på läpparna och kan skriva sitt modersmål efter ljudmetoden, så anses hennes uppfostran vara fulländad. Ja, hon måste naturligtvis också kunna spela andalusisk dansmusik på piano och mandolin och gitarr. Men kokboken är för henne förbjuden litteratur och syskrinet innehåll en förborgad skatt. Vid 15 à 16 år är hon en fullt utbildad kvinna. D. v. s. hvad kroppen beträffar. Den är dajlig. Jag vågar inte beskriva den. Men den är ett helt poem af mjuka linier. När man talar om

Klädningar

tvättas eller tårgas absolut bäst och billigast hos **Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.** Ombud i Stockholm: **Fröken Beda Johnson.** Kungsgatan 9.

den, måste man göra det på vers. Men hennes själ ligger ännu i linda eller har åtminstone inte kommit längre, än då ni för tio år sedan för första gången såg henne dansa. Den har knutit sig i växten. Och den har knutit sig i en hårdknut, som endast kärleken skulle kunna lösa.

Kärleken, ja! Den har inte så lätt att vinna tillträde. D. v. s. om man så vill, har den tvärtom utomordentligt lätt att lista sig in. Kärlek vid första ögonkastet är någonting mycket vanligt i Andalusien. Kärleken är blind, säger slagordet. Men det är det ledsamma med det gamla mångbesjunga första ögonkastet, att det bara bländar och förblindar för ögonblicket. Efteråt bli ögonen så ohyggligt klarsynta och skarpa och genomtränga med lätthet den vackra ytan och få syn på benranglet.

Ett ungt andalusiskt människopar har knappast tillfälle att stifta närmare bekantskap före äktenskapet. Ett hemtrefligt umgängesliv är sällsynt i Andalusien. Och utom familjen har den unga flickan föga frihet. Hon åker eller går — finns det någon möjlighet, åker hon — med sin moder i stadsparken eller sitter med sin moder i modeaffären eller ligger med sin evinnerliga moder på knä i massan.

En ung man upptäcker henne vid något af dessa tillfällen och blir betagen i hennes fägring. Nå, han generar sig inte, utan han närmar sig och tillkastar henne i förbifarten ett beundrande: "Mycket söt!" Hvarken dottern eller modern bli skandaliserade, tvärtom, de småle nådigt mot den unge mannen, ty en dylik liten artighetsfras hör till vanligt spanskt lefnadsvett. De möta honom för resten sedan ganska ofta, och hvarenda gång teaterhviskar han sitt: "Gud, så förtjusande!" Och alltjämt småle den unga damen och hennes moder. Men att han menar något allvarligt, det få de först riktigt klart för sig, när den stackars unge mannen börjar ta för vana att stå och himla sig nedanför sin utvaldas balkong. Då åker modern ut på rekognoscering, och har hon så inhämtat tillfredsställande uppgifter om börd och börs — en formalitet, som den unge mannen å sin sida naturligtvis för länge sedan undanstökat — så öppnar hon antagligen balkongdörren och låter den unga damen träda ut, så att den unge mannens ögon få något att klibba fast vid. — Sedan sker presentationen och sedan firas bröllopet och sedan stifta de unga tu bekantskap...

Det är som sagdt klen med umgängeslivet i Andalusien. Och det är nog herrarnes fel. Hela kvällarne sitta de på sina klubbar, half- eller helsofvande i de stora skyltfönstrens bekväma fåtöljer, bekikade och beundrade och afundade af plebsen utanför. Jag var emellertid själf en afton med på en liten familjetillställning i Sevilla. Det var hos en vanlig enkel borgare, men en sagolik prakt utvecklades. Mottagningsalongen strålade i elektrisk belysning, sidenmöblerna voro dammade, så att man nästan kunde våga sätta sig på dem utan att breda under sig näsduken, och en livréklädd betjänt anmälde med skrällande röst hvarje inträdande gäst. Gästerna voro många, men nästan uteslutande damer, yppiga unga flickor och ännu yppigare unga fruar och äldre fruar, hvilkas yppighet öfvergick allt förständ. Och allesammans voro de klädda som furstino: och ännu finare eller åtminstone grannare. Herrarne utgjordes bara af mig och den stackars värden, som ex officio satt i ett hörn — men han sof oroligare än på klubben — och några omyndiga ynglingar; ännu inte i klubbåldern. Men damerna redde sig briljant utan kavaljerer. Det berömda andalusiska solskenshumöret tog sig eklatanta uttryck i skrattdrillar och glädjetjut. Och hela tiden dansade de unga flickorna och till och med en och annan af de unga

fruarna — fast det egentligen inte är comme il faut, att unga fruar dansa — la sevillana och tango och vals och rigodon och "skära hafre", som jag återfann här, naturligtvis under ett annat namn. Men inga småttingar deltog nu i leken, husets barn sutto stillsamma kring väggarna som allvarliga åskådare till tanternas yra...

Men luften var het och kvalmig och jag började längta efter förfriskningar. Och förfriskning kom. Lakejen trädde in med en silfverbricka och på den silfverbrickan stod ett stort dricksglas, fylldt med vanligt vatten. Bara ett glas. Det var alltsammans. Och så vidtog vattningen. Ja, inte för att jag precis gillar våra vräkiga bondkalas hemma i svenska sällskapskretsar, men när turen kom till mig och jag pliktskyldigast tog min lilla mun af det stora vattenglaset, så nog tänkte jag något litet på bröllopet i Kana. —

Men vi lämnade den unga andalusiskan som nygift fru. Hvad i all världen skall hon nu ta sig till? Läsnings roar henne inte, en synål har hon knappast sett, mjöl känner hon inte till i annan form än puder och barnavård är för ammor och sköterskor. Mannen har åtminstone sin klubb. Nå, hon har ju kyrkan. Den besöker hon också dagligen och lyssnar till prästernas söfvande röster, som vagga hennes små tankar till ro, eller biktar för sin själs chargé d'affaires, hvad hon gjort, eller snarare hvad hon inte gjort, hvilket torde vara betydligt lättare. Och hon har ju också toalettbestyren. De ta förstås sin tid. Hon byter dräkt åtskilliga gånger om dagen, och hennes hår kräver rent af något, som man skulle kunna kalla för arbete. Men så ligger det också rikt och glatt och glänsande öfver de stora valkarne; det finns inte ett strå, om än ursprungligen aldrig så ostyrgt, som inte tvingas att lyda och i sin hårsman bidraga till den monumentala totalverkan. Det är på håret, som andalusiskan tömmer ut sin energi. Sedan förmar hon inte mer. Hon hvilar sig. Hvilar sig och fetmar. Naturligtvis hjälper rasens medfödda anlag till, men säkerligen är det till stor del denna ideliga hvila, som gör, att mången andalusiska redan vid unga år skulle kunna förevisas på marknaderna uppe hos oss som "världens fetaste kvinna". Andalusiskan blir således ändå till slut på sätt och vis något vidunderligt.

Och åren gå, men andalusiskan sitter stilla och hvilar sig och bara sväller och sväller, och varligt och bekvämt, men allt hastigare ju äldre och tyngre hon blir, glider hon utför slutningen till den eviga hvilans dal...

Iduns följetong.

MED DAGENS nummer följer avslutningen på Anna Wahlenbergs stockholmsroman "Två slags folk" och samtidigt börjar offentliggörandet af Fredrik Nycanders fagra sceniska dikt

Hans Fjord

som ett lyriskt intermezzo, innan vi på sensommaren begynna publicerandet af författaren och akademistipendiaten Mari Mihis pikanta stockholmsskildring "Signys första säsong".

"Hans Fjord" har, som åtskilliga af våra läsare helt säkert erinra sig, uppförts å Dramatiska teatern under dess nu avslutade spelår, och vi äro öfvertygade, att den klangsköna versen jämte innerligheten i tonen hos denna skildring af en ung poets lifskamp skall särskildt nu tilltala våra läsare, då de njuta sin siesta i en hängmatta bland susande träd eller vid stranden af en solglittrande fjärd.

KVINNLIGA SOMMARRESOR.

FÖLJANDE SKRIFVELSE har kommit oss tillhanda

Herr Redaktör!

Ni har gjort så många viktiga inlägg för oss kvinnor, till Er vänder jag mig och nu.

För oss, som ha platser, är sommaren så efterlängtd. Vi få då vanligtvis ett par veckors ledighet för att hvila ut. Vi vilja då så gärna företa en resa för att skaka kontorsdammet af oss, och för den spara vi och knoga hela vintern. Litet utöfver Sveriges gränser ville nog många af oss resa — *men snart!* — och *hur ställa resan billigast?* En daglig tidning öppnade förra året sina spalter för den frågan till min och mångas glädje, men det kom ej mer än ett svar: en resa öfver Lybeck och Hamburg. Men den har varit till nytta.

Jag tänker det är många af Iduns läsarinor, som gjort kortare resor och som skulle vilja ge goda råd och resplaner. Hvad man har att iakttaga, om man kommer till Berlin och andra större platser, om billiga bostäder och matställen, om spårvagnar och droskor samt en hel del andra upplysningar, som kunna vara till nytta? Och så ungefärliga priset?

Hur utvecklande och uppriskande en sådan resa skulle verka! Man har ju alltid en syster eller kamrat att resa med. Det låter ju pretentiöst, att resa »utomlands», men bör ej bli så dyrbart, om man blott förstår att ställa det klokt. Säkert skulle äfven mången ung flicka, som sköter hemmets plikter, som premium af sin pappa kunna utverka en sådan resa, om den kan göras något så när billig.

Vill Ni nu, herr redaktör, rikta denna fråga till Iduns läsarinor, stannade jag och säkert många med mig i tacksamhet.

Reslysten.

Inställande med brefsrifvarinnan, att några kortfattade, praktiskt uppställda och upplysande planer till lämpliga utrikesresor för ensamma damer helt visst vore välkomna för många, vill Idun för dylika gärna öppna sina spalter och uppmanar alla erfarna att ställa sig till medsystrars tjänst genom deras snara insändande till

Redaktionen af Idun.

TILL MINNET AF TVÅ SVENSKA STORMÄN.

PÅ JONAS ALSTRÖMERS dödsdag, den 2 dennes, aftäcktes i Alingsås en byst till förhålligandet af minnet af denne banbrytare för en art af svensk storindustri. Det vackert dekorerade torget, där bysten har fått sin plats, var till trängsel fylldt af en högtidsklädd publik, som torde uppgått till öfver 3,000 personer.

Högtidligheten öppnades med af-jungande af "Vår Gud är oss en väldig borg", hvarefter kontraktsprosten K. A. Hasselskog förrättade bön. Major Claës Adelsköld anhöll därefter på statykommitterades vägnar att landshöfding Lothigius måtte låta täckelset falla. Sedan denne hörsammat uppmaningen, lämnade major Adelsköld en utförlig teckning af Alströmers lif och verk. En manskör afsjöng en sång, hvarpå regementspastorn P. Nilsson i Gudhem uppläste ett af honom författadt minneskväde. En kör på öfver 350 skolbarn afsjöng samme författares "Västgötasång".

Sejan major Adelsköld öfverlämnat bysten till staden, afsändes på förslag af landshöfding Lothigius ett telegram till konungen, för hvilken höjdes ett fyrfaldigt lefve.

Kransar nedlades vid bystens fot från länets båda hushållningssällskap.

I måndags aftäcktes å Solna kyrkogård, i närvaro af ledamöter af Svenska akademien, Kungliga bibliotekets högre tjänsteman, anhöriga och beundrare af skalden m. fl., en minnesvård på Carl Snoilskys graf. Själva aftäckningshögtidligheten var den enklast möjliga, men den leende naturen rundt omkring gaf i stället i sin nyutslagna fägring en så mycket innerligare hyllning åt minnet af den svenska sångarfursten. Professor Retzius, Svenska akademiens direktör, bjöd med några korta ord täckelset falla, och den enkla granitvården med sin nobla porträttmedaljong i brons af diktaren, ett verk af professor A. Lindberg, blef synlig. Ofvan porträttet står inristadt Carl Snoilsky, under bilden årtalen 1841—1903, skaldens födelse- och dödsår.

Vackra kransar från Svenska akademien, Författareföreningen, den aflidnes maka och dotter m. fl. nedlades kring värden. Det hela var undangjordt på knappt en halftimme.

Vi meddela å nästa sida en afbildning af monumentet samt ett par småbilder från den enkla aftäckningsceremonien.

Lagermans Tvätt-pulver "TOMTEN".

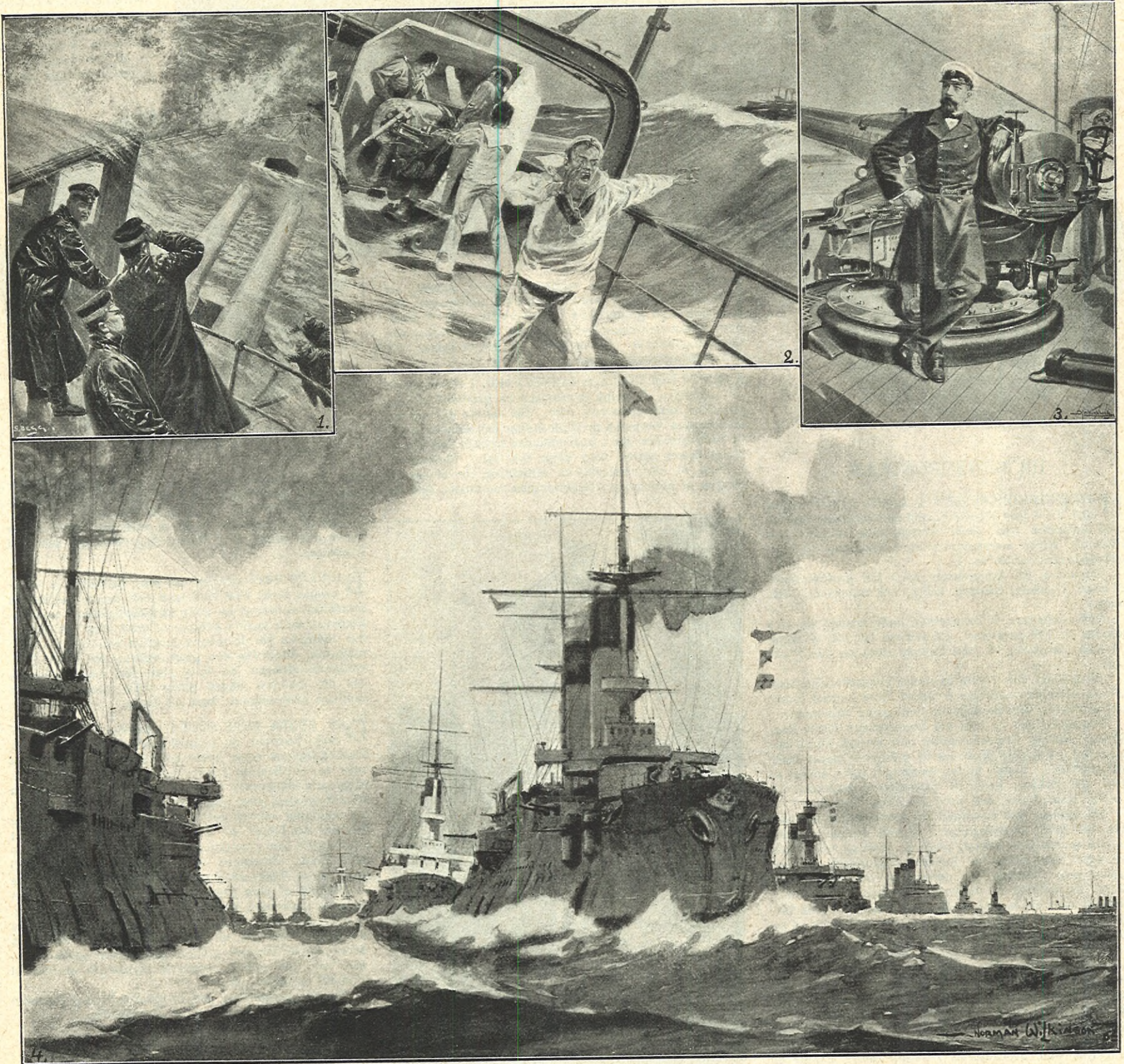
DEN HÖGTIDLIGA AFTÄCKNINGEN AF JONAS ALSTRÖMER-BYSTEN I ALINGSÅS. Huset till vänster (x) — NUMERA ALINGSÅS RÅDHUS —
 UTGJORDE PÅ SIN TID ALSTRÖMERS BOSTAD. KALEB TORIN FOTO.

AFTÄCKNINGEN AF CARL SNOILSKYS GRAFVÅRD PÅ SOLNA KYRKOGRÅRD. 1 O. 2. PROFESSOR RETZIUS TALAR VID AFTÄCKNINGEN SAMT
 LÄGGER Å SVENSKA AKADEMIENS VÄGNAR EN KRANS PÅ GRAFVEN. 3. MINNESVÅRDEN. A. BLOMBERG FOTO.

HISTORIKERKONGRESSEN I LUND 2—4 JUNI. GRUPP AF DELTAGARNE. 1. PROFESSOR STEENSTRUP. 2. PROF. RIBBING. 3. PROF. SCHÜCK. 4. PROF. CLASON. 5. RIKSARKIV. HILDEBRAND. 6. PROF. STAVENOW. A. W. RAHMNN FOTO.

DET STORA SJÖSLAGET I JAPANSKA HAFVET, HVARVID AMIRAL TOGO I GRUND SLOG DEN RYSKA FLOTTAN. 1. JAPANS STORE SJÖHJÄLTE AMIRAL TOGO OMBORD PÅ SIN KOMMANDOBRYGGA. 2. SCEN FRÅN ETT JAPANSKT SLAGSKEPP UNDER DRABBNINGEN. 3. DEN RYSKE, NU SVÅRT SÅRADE OCH TILLFÅNGATAGNE ÖFVERBEFÄLHAFVAREN AMIRAL ROSCHDETSVENSKY PÅ SITT FLAGGSKEPP. 4. DEN NU ÖDELAGDA RYSKA ESKADERN. MIDT I FÖRGRUNDET DET SÄNKTA AMIRALSKEPPET KNJÄS SUVOROFF.

SKANSENS VÅRFEST utgör numera hufvudstadens traditionella stora vårnöje, ungefär som kungliga kortegen kring Djurgården på första maj gjorde det i forna tider.

Anordningarna voro de kända med marknadslif, folkdanser o. s. v. Den egentliga nyheten var ett s. k. borgartåg från 1600-talet, som omfattade representanter från alla samhällsklasser, från Sveriges rikets råd ända ned till tiggare och tattare.

Bland de tusentals besökande märktes en af dagarne

FRÅN SKANSENS VÅRFEST

A. BLOMBERG FOTO.

1. KONUNGEN BESÖKER MARKNADEN.

2. KONUNGEN INTAR FÖRFRISKNINGAR HOS »SJÖDALSKA».

3. KOSTYMTÅGET FRÅN 30 ÅRIGA KRIGETS DAGAR DRAR FRAM MELLAN ÅSKÅDARLEDERNA.

4. GRUPP AF NATIONALKLÄDD UNGDOM.

5. FRÅN »CIRKUS PATOF-SKY».

konungen, som i ett strålände humör infann sig däruppe och bland annat bjöd alla smättingar han fick fatt i på godter från bagarståndet. — I Söråkerby fanns en cirkus, hvilken rönte afgjord lycka med sina prestationer. Vi meddela här några bilder från den i allo lyckade festen.

VICTOR HOLMQUISTS MINNESVÅRD. I förra veckan aftäcktes å Solna kyrkogård en gravvård på den populäre skådespelarens graf. De talrikt närvarande minnesgoda vännerna ur olika ordnar och sällskap samt ur teatervärlden här i hufvudstaden hyllade den afidne konstnärens minne med sång och tal. Vården, af hvilken vi här meddela en afbildning, är af granit, huggen af aktiebolaget Grafmonumentsindustri, försedd

UR DAGSKRÖNIKAN.

HISTORIKERKONGRESSEN I LUND. Under tiden den 2—4 juni afhölls i Lund en historisk kongress med deltagare från såväl Sverige som Danmark och Finland. Äfven norrmännen voro inbjudna till kongressen, men uteblefvo.

Inbjudare till kongressen voro hrr professorerna *Hjärne*, Uppsala, *Classon*, Lund, och *Stavenow*, Göteborg.

Som deltagare i kongressen hade anmält sig icke mindre än 199 personer. Däraf voro 152 från Sverige, 28 från Danmark, 18 från Finland samt en från Tyskland.

På kvällen den 1 juni samlades kongressdeltagarna till ett hälsningssamkväm å Grand Hôtel i Lund, hvarvid professor *Classon* hälsade deltagarna välkomna.

Fredagen den 2 juni var kongressens första dag. Biskop *Billing* öppnade mötet med ett tal, hvori han uttryckte sin glädje öfver att så många deltagare kommit tillstädes. Sedan hölls föredrag i olika ämnen af prof. *H. Schück*, prof. *J. Steenstrup*, arkivsekr. *G. Grove*, Köpenhamn, och prof. *N. Edén*, Uppsala.

På kvällen var anordnad en subskriberad festmiddag för kongressdeltagarna i Grand Hôtels festsal. Lunds universitets rektor, prof. *S. Ribbing*, talade och utbragte ett lefve för nordens konungar; därefter talade prof. *Classon* för deltagarna och bragte därjämte en hyllning åt damerna. Professor *Steenstrup* svarade med en exposé af de tre nordiska folkens särskilda insats i historieforskningen och hoppades på en kraftig samverkan dem emellan.

Lördagen utfylldes likaledes med föredrag och på kongressens sista dag, söndagen den 1 juni, företogs en utflykt till *Glimmingehus*, Holger Gregorsen Ulf-tands gamla borg, hvilken besågs under ledning af dr *Lauritz Weibull*. Kammarherrinnan *Rosencrantz* bjöd deltagarna på frukost.

Sedan styrdes kosan till Simrishamn, där hållristningarna från bronsåldern besågs under ledning af *K. Stjerna*. Middag intogs därpå i Stadsparken därstädes. På återfärden företogo deltagarna en titt in i Dalby gamla kyrka — den äldsta i Norden. —

Kongressen afslöts i Malmö med subskriberad sexa, hvarefter man åtskildes under allmänt uttalande af tillfredsställelse öfver samvaron.

DEN NYAFTÄCKTA MINNESVÅRDEN ÖFVER VICTOR HOLMQUIST Å SOLNA KYRKOGRÅRD. S. & M. BRESKY FOTO.

med en medaljong med porträtt, modellerad af skulptören *Sven Andersson*, och med inskrift »Victor Holmquist f. 24/9 1842, d. 31/10 1895, af minnesgoda vännar». Initiativet till anskaffande af en vård har tagits af hrr *Johan Johansson*, Aug. Falck, Aug. Warberg och *Emil Norlander*.

BARNENS DAG sträcker nu sina befrämjande verkningar öfver hela vårt land och senast har staden Sundsvall anordnat en dylik barmhärtighetens sommarkarneval, som varit i påfallande grad liflig och lyckad. Att redogöra för de många färgrika och roliga anordningarne, beskrifva den glada stämningen på de folkvimlande gatorna ha vi ej plats för, utan inskränka oss att meddela några bilder från »dagen», hvaraf samtliga medverkande hade all heder.

DET STORA SJÖSLAGET i japanska hafvet den 27 maj, hvarvid det japanska sjöväpnet vann en så öfverväldigande seger öfver det ryska, är att beteckna som en märkessten i historien. Med afseende på de kämpande styrkornas resurser, är denna drabbning det största sjöslag, som någonsin förekommit, och i fråga om resultatet saknar det likaledes motstycke, ty aldrig förr har det hänt, att den segrande parten så i grund tillintetgjort sin motståndare utan att själf taga nämnvärd skada. Ryssarne ha förlorat 22 fartyg, 15,000 man, däraf 9,000 döda och 6,000 tillfångatagna, samt en mängd af sina bästa officerare, medan japanernas förluster inskränka sig till 800 man och ett par fartyg.

Det gulhyade öfolket i den yttersta östern är nu att räkna som ett af jordens starkaste makter och deras nu fullbordade drabbning mot den ryska armadan har tills vidare reducerat Rysslands krafter till sjös till ett minimum.

De nya perspektiv, som härigenom öppnat sig inom världspolitiken, kunna f. n. ej öfverskådas.

Använd
välgörenhetsmärkena
på alla edra postförsändelser!

»BARNENS DAG» I SUNDSVALL. TYPER OCH GRUPPER FRÅN DET STORA FESTTÅGET. 1. GATSÅNGARE MED DANSANDE BJÖRN. 2. EN AF BLOMSTIERVAGNARNA. 3. TÅGET DRAR GENOM GATORNA. 4. FRÅN BELLMANS TID. 5. ZIGENAR-MUSIKANTERNA. MARIA KIHLEBAUM FOTO.

FRÅN IDUNS LÄSEKRETS.

FRÅN EN HÖGT AKTAD insändare ha vi mottagit följande skrivelse jämte »öppna bref» till fru Elisa Kielland, hvilka vi i dessa unionskrisens allvarsdiga dagar allra minst velat förvägra plats:

Till den ärade redaktionen af »Idun».

Ej sällan har man från norsk sida velat häfda likheten mellan Norge-Sverige nu och Sverige-Danmark förr, samt göra norrmännen till martyrer för svenskt förtryck och öfverhöghetskraft. Nu nyligen har återigen denna norska fantasi funnit uttryck i en uppsats af Elisa Kielland i »Idun» n:r 15, i brevet till »Pen».

Jag tycker, att man en gång från svensk sida skulle gendrifva dessa norska jämförelser, uppvisa deras grundlöshet och därmed äfven påståendet, att Sverige pålagt eller vill pålägga Norge liknande förtryck, som det förra ej velat tåla af Danmark. Detta påstående är i verkligheten en vida större förolämpning mot oss än den norrmännen nu anse sig ha lidit af Sverige genom konsulatfrågans strandande!

Jag har därför nedskrifvit det opus, som jag härmed tager mig friheten öfversända, för händelse ni, herr redaktör, skulle vilja benäget lämna plats för detsamma i eder aktade tidning.

Hela norska folket vore ju egentligen den rätta adressaten. Men huru få skrivelsen dit befordrad? I dessa tider åtminstone skulle den förvägras plats i hvarje norsk tidning, äfven af högerfärg.

Jag har därför riktat den såsom ett öppet bref till Elisa Kielland, som ju i alla fall nu närmast gifvit anledningen. Och genom införande i »Idun» komme den att spridas till många norska hem, i olika samhällslager och skilda politiska läger, just som önskligt vore.

Tyvärr har den blifvit längre än ämnadt, trots alla bemödanden att vara så kort som med dess ändamål låte sig förena. Men dels har materialet varit rent öfverväldigande rikt på viktiga data, hvilket ofta gjort utgallring ganska svår; dels kan man ju ej komma med

blotta påståenden, utan måste väl också anföras åtminstone de förnämsta fakta, som bestyrka dem.

Göteborg den 2 juni 1905.

Med utmärkt högaktning
ERNST ATTERBOM,
major.

ÖPPET BREF TILL ELISA KIELLAND,
FÖRANLEDT AF NÅGRA YTTRANDE I EN
SKRIVELSE TILL »PEN».

MEÐ FÖLJANDE AFSES icke något uttalande i den fråga, som nu senast tyvärr verkat söndrande mellan unionens båda folk, eller något unionpolitiskt yttrande i allmänhet.

Undertecknad önskar endast, i sanningens intresse, att beriktiga en missuppfattning, som att döma af norska uttalanden, nu senast i eder ofvan nämnda skrivelse*, tyckes finnas i Norge, den nämligen, att under nuvarande union Norge skulle haft och ha samma eller lika kraftiga anledningar till missnöje och (eventuellt) brytning som Sverige hade i Kalmarunionens tid, då det till nödvärn reste sig under Engelbrekt, Sturarne och Gustaf Vasa.

»Hvad oplevede vel Sverig i sit forhold til Danmark før og under Gustav Vasa andet end vi har oplevet og oplever nu i forholdet til Sverig, naturligvis med fradrag af det barbariske præg hin tid gav,» har ni yttrat.

Man frestas härvid ovillkorligen att fråga: Vet en, ni och liktänkande, verkligen hvad Sverige den tiden »oplevede»? Känner I väl fullt tillståndet i vårt land under större delen af den 160 år långa tidrymden från den mecklenburgske Albrekts val (innan unionen) till Gustaf Vasas? Jag skall tillåta mig att meddela en sammanträngd skildring därpå, så vidt sådant här är möjligt.

Albrekt och unionsregenterna voro utlänningar, mest tyskar, med undantag af Margareta, mer och mindre okunniga om nordiska inre förhållanden, särskildt den svenske bondens urgamla frihet. Deras styrelse, ofta blott bestående i skatt- och knektutskrifningar, var öfvervägande genomgående usel.

Löftesbrytare voro de nästan alla. Menedare kallades af folket en och annan: den siste, Kristian II, var det bevisligen. Och t. o. m. den i mycket framstående Margareta aktade ej för rof att från svenska riket afsöndra den med svenska skattmedel, afpressade den fattiga allmogen, återlösta ön Gottland, som Albrekt

* Se »Idun» n:r 15, 1900: »Kvinnospråk i unionsfrågan».

pantsatt hos Tyska orden. Gottland blef också under århundraden ett tvisteämne mellan Sverige och Danmark. Hennes efterträdare plundrade själf, efter med rikets råd ingången förlikning, Sveriges kuster; och konung Hans, slutligen, hade till svenskarnes stora förbittring förbund med ryske tsaren samtidigt med att Finland brann och blödde under ryssarnes gräsliga grymheter!

Stora delar af riket bortpantades till utlänningar. Land och folk öfverlämnades i utländske, rofgrige och omänskligt grymme äfventyrarens våld. Sådane insattes i mängd, t. o. m. i rikets råd.

Dylige äfventyrare, hvaribland en tid funnos fyra de mest beryktade sjörofvare, sattes till befälhavare å kronans slott, med utländska, såsom fiender i bygden huserande besättningar; de sattes äfven till fogdar och skatteindrivare, som på det våldsammaste och ohyggligaste sätt utplundrade och misshandlade allmogen, stundom värre än oskälige djur.

Utlänningar fingo frikostiga förlänningar; röfvarer fösten uppstodo öfverallt i landet.

Otaliga, folkets förmåga långt öfverstigande skatter pålades, ibland — likesom knektutskrifningar — till för Sverige alldeles främmande ändamål. De utkräffdes tidtals med de omänskligaste medel och så skoningslöst, att landet mångentades blef öde.

De främmande regenterna hade väl — och det upprepade gånger — lofvat att styra riket efter dess egna lagar, att uppehålla lag och rätt i landet. Det oakadt rådde mestadels fullkomlig anarki; folket stod rättslöst. Ja, före resningen under Engelbrekt hade det gått ända därhän, att rättvisa ej alls skipades, ting ej höllas och domaresysslor icke ens besattes, om ej för inkomster nas skull med främningar!

Slutligen ökades oredan i landet och folkets lidanden genom egenlyttan och maktlystnaden hos en del inhemska stormän, som till egen fördel önskade både

Köp Venersborgs BARNSKODON!
Bästa svenska fabrikat!

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.
Tillverkas af:
Aktiebolaget
A. F. Carlssons Skofabrik,
Venersborg.
Försäljes i minut hos de flesta skohandlande i landet.

GARGAROL

välsmakande, koncentreradt, antiseptiskt munvatten.

Hämmer syrebildning i munnen, skyddar därför tänderna.

Bruksanvisning å intryget.

Obs.! Stänkproppen förlagd i flaskhalsen. Obs.!

HYLIN & C:o F. A.-B.
STOCKHOLM.

folk- och konungamakt försvagade och därför togo parti än för, än mot unionen, samt för öfrigt — äfven de — förtryckte allmogen.

Denna på historiska fakta grundade summariska skildring — med utelämnande af alla detaljer, en mängd af allra ohyggligaste slag — är dock blott en mycket svag afbild af det i verkligheten passerade. Men visar den väl ändå den ringaste likhet med hvad Norge »har oplevet och oplever nu i forholdet til Sverig?»

Väl var ifrågavarande tid barbarisk mot nutiden och mycket hånde då, som vore omöjligt nu. Men äfven »med fradrag af det barbariske præg hin tid gav» återstår dock mer än tillräckligt att göra skillnaden ofantlig.

Såsom af föregående synes, fanns det mycket annat än danska öfverhöghetskraf, som svenska folket hade att beklaga sig öfver; om ock troligen somligt däraf föreföll de främmande regenterna, med deras utländska föreställningssätt, mindre betydande. Det var också hvarken sådana kraf eller unionen i och för sig, som folkets första resning (under Engelbrekt) ursprungligen gällde, utan i allmogens och hela landets inre lif vida mer direkt ingripande missförhållanden. Den var riktad närmast mot förtrycket från en dålig regering och utländske fogdar.

Bevärfande »en del överhöghedskrav fra Danmark», isynnerhet på unionens senare tid tillspetsade, voro de sannerligen inga »ubetydligheder» och betraktades ej heller så från någondera sidan. Det gällde för visso inga juridiska deduktioner och subtila rättstvister. Det gällde — kan man säga i stora drag — helt enkelt för svenska allmogen frihet eller trældom, säkerhet till egendom, person och lif; det gällde, huruvida långvarig vanstyrelse och rättslöshet i landet skulle fortvara, till hinder för all förkofran, så allmän som enskild; samt slutligen, om det från urminnes tid fria Sverige skulle bli ett skattskyldigt lydrike under Danmark.

Har väl någonsin under nuvarande union Norge »oplevet i forholdet til Sverig» att se sina lifsintressen så hotade?

Men *det* »oplevede Sverig i sit forhold til Danmark» under Kalmarunionens tid, såsom af föreg. framgår. Och för härfanda af sina oundgängligaste lifsvillkor reste sig, efter 70 års oerhörda lidanden under konung Albrekt och de båda första unionsregenterna Sveriges folk till sin nära hundraåriga frihetskamp först under Engelbrekt, fortsättande under Sturarne och Gustaf Vasa, hvarvid det slutligen kom att gälla unionen själf.

Förbittringen öfver allt elände i landet hade omsider kommit att riktas mot denna med ett oförsonligt hat. Det visade sig nämligen alltmer, att återställande af folkfrihet, af lag och rätt samt ordnade förhållanden i riket vore omöjligt utan en svensk regent, som kunde och ville hålla utländske våldsmän borta och inhemske i styr.

Det svenska folket kämpade under denna långa frihetskamp i själfva verket för sin tillvaro, ej endast som nation, utan rent af som människor, för människorätt och människovärde.

Hittills i korthet meddelade allmänna öfversikt torde väl redan ha visat grundlösheten af ifrågavarande jämförelser.

Men då ni tyckes särskildt likställa Norge »nu i forholdet til Sverig» med »Sverig i sit forhold til Danmark under Gustaf Vasa» anser jag mig ock böra särskildt anställa sådan jämförelse.

Hvad upplefde väl Sverige vid tiden för Gustaf Vasas framträdande (ty så får väl »under Gustaf Vasa» här fattas)?

Jo, Kristian II sökte att med våld och list eröfra landet och göra det skattskyldigt under Danmark samt att genom det skändligaste mordande i Sverige och Finland utrota adeln och skrämja allmogen till blind underkastelse och trældom. Och detta tväremot upprepade gånger, personligen och i bref till alla rikets landskap, afgifna samt t. o. m. *under ed och sakramentens anammande* (vid kröningen) bekräftade löften att regera efter Sveriges lag och Kalmar förening samt *ej hämnas det förflutna, som skulle vara glömdt och förlämnat!*

Jag skall icke här beskrifva de gräsliga detaljerna af det fasansfulla blodsdrama, som fått namn af Stockholms blodbad, ett af de skändligaste illdåd historien känner, då efter kröningen vid festligheterna närvarande, Kristians parti ej tillhörande adel och mycket annat folk afträttades samt Sten Stures lik t. o. m. upprets ur sin graf m. fl. vidrigheter. Mordandet fortgick i tre dagar, sedan *offenligen förkunnad frid och säkerhet* framlockat nya offer, och på Kristians befallning utsträcktes det äfven till Finland.

Hela hans väg ned genom Sverige utmärktes af samma grymhet, som ej ens skonade barndomens oskuld. Öfver sexhundra hufvuden hade fallit, innan han lämnade riket.

De förnämste afträttades, kvinnor och barn bortfördes trolöst till Danmark, bland dem Gustaf Vasas moder och två systrar, som omkommo i ett ohyggligt fångelse. (Fader och manlige släktingar blefvo offer för blodbadet.)

Hvad detta liknande finnes i det, som Norge »oplever nu i forholdet til Sverig?»

Sant är väl, att äfven denna tid, Kristians och Gustaf Vasas, var barbarisk mot nutiden. Huruvida och till hvad omfattning »fradrag af det barbariske præg» bör ske, därom kan tvistas. Jag har ju i alla fall redan — likasom i föregående allmänna öfversikt — genom utelämnande af alla de gräsligaste detaljerna gjort ett högst betydligt »fradrag».

Men tydligt är, att man vid jämförande af olika historiska tider, gamla och modärna i synnerhet, icke får utan vidare bortse från allt, hvad som i de förra förefaller oss nutidsmänniskor barbariskt. Ty ofta kan just däri ligga nyckeln till förra tiders viktigaste händelser.

Så på Engelbrekts tid, så äfven här. Då var det närmast utländske fogdars omänskligheter; nu var det just de här förut i hufvuddrag anförda ohyggligheter, som med ens åter bragte Sverige i vapen och redde den förra nordiska unionens graf. Denna union fanns åtminstone till namnet kvar; tills »Kristian II:s bödelsyxan i blod dränkte äfven föreningens namn» (Geijer).

Trots allt förflutet, trots ett ur 70 års bittra försvarskrig och grymma lidanden uppspirande nationalhat, som vuxit med alltmer hopad blodskuld, hade Sveriges folk — om ock delvis med tvekan — i förlitan på Kristians vackra löften lojalt underkastat sig honom; och t. ex. Mora-karlarnes första svar till Gustaf var ju, att de ville blifva vid den huldskap de svurit konung Kristian.

Men då dennes alla ilgärningar, särskildt Stockholms blodbad, blefvo riktigt kända, reste sig med ens all Dal-allmogen, svärjande Gustaf trohet såsom »sin och menige Sveriges rikets herre och höfvidsman». Inom kort hade rörelsen utbredt sig öfver hela riket. Brandmaterial fanns tillräckligt, men Kristians skändligheter blefvo den tändande gnistan. Han hade gjort sig för alltid omöjlig i Sverige.

»Den gang forvaldte», säger ni, »striden Kalmarunionens sprængning, men derfra at slutte: det vil gå ligedan nu.» Ja, tyvärr synes det ganska troligt. Men såsom *slutledning* bestrider jag påståendet i och med dess premisser.

Ty kommer unionen Norge - Sverige nu att brista, enligt många norrmäns tydligen länge hysta, numera öppet uttalade önskan, blir det af ofantligt olika orsaker än Kalmarunionen. Då rörde sig hela den långa striden — såsom af föregående synes — om de kraftigaste realiteter, om t. o. m. det för folkets rent mänskliga lif nödvändigaste. Kan detta med sanning sägas om Norges unionstvister med Sverige förr och nu?

Man må än aldrig så mycket respektera norsk uppfattning och känsla, är det dock svårt att finna, huru vår egen historia (n. b. sedd i *sann* belysning) skall kunna »tale Norges sag for svenske hjerter», såsom ni tycker hon borde göra; om den ock, likasom vår folk-karaktär, annars för våra hjärtan talar *verkligt* förtryckta nationers sak.

Af vår egen historia kunde man snarare vara böjd draga den slutsatsen, att om i den äldre unionen Sverige icke behandlats värre af Danmark än i den senare Norge af Sverige, hade dettas folk sannolikt aldrig sprängt unionen; om ej möjligen oenighet vid konungaval kunnat uppstå (se nedan) eller äregirige och maktlystne partiledare lyckats söndra. Men att sådana skulle ha fått hela folket med sig som *en* man, är föga troligt.

Och dock var den unionen ännu svagare än den nuvarande.

Den utgjorde nämligen icke ett verkligt fördrag mellan folken, utan en förening mellan Margareta och de mäktigaste herrarne, knuten genom tillfälliga intressen hos de maktägande.

»Den korta, ofullständiga föreningsakten — ett uppenbart hastverk» (Geijer) — blef därjämte till sitt egentliga innehåll föga, till sin ursprungliga lydelse troligen aldrig mera allmänt bekant i Sverige. Alla våra egna äldre krönikor känna intet därom. Och t. ex. på Engelbrekts tid var bland svenska fordringar af Danmark: att få riktig kunskap om denna akt.

Men det för unionens bestånd ödesdigraste torde ha varit, att Sverige och Danmark skulle fortfarande vara *valriken*, om ock med någon inskränkning i den

fria valrätten. (Norge var redan arfrike.) Att häri låg alltifrån början ett frö till söndring, inses lätt. Man kan väl förundra sig öfver att — trots allt — det bar frukt först omkring 60 år från valet af Margareta; ett par korta, mera tillfälliga riksföreständareskap oberäkade.

Men detta var ock »början till slutet». Ty under återstående cirka 72 $\frac{1}{2}$ år till unionens brytning för alltid fanns den faktiskt till blott föga mer än 16 år, om också rättsligt något öfver 48, med åtskilliga afbrott.

Hvad man däremot kan tydligt lära af vår egen gamla unionshistoria, det är, att en union af verkligt värde under alla eventualiteter icke kan upprätthållas eller påtvingas genom krig.

Danskarne öfvergingo äfven med tiden alltmer till rena eröfringsförsök.

De i cirka 70 år med stor bitterhet förda unionsfejden »lade första grunden till det nationalhat, som blef det sorgligaste arvet från unionstiden. I den för hvarje år hopade blodskulden uppväxte småningom ett hinder för unionen, starkare än något annat, ett vigarf, som skilde folken för århundraden» (Odhner). Finnes något sådant hinder för nuvarande unions bestånd?

För öfrigt, hvilka skulle vi gagna genom att vanvettigt bekriaga, utmatta och ruinera hvarandra? Jo, våra fiender naturligtvis.

Detta inser ock det svenska folkets sunda förnuft till fullo; så att i det fallet kan Norge vara lugnt. Icke skall Sverige börja krig för unionens skull.

Skedde däremot sådant, ja, *då* skapades verkligen i detta afseende en viss likhet med den förra unionstidens förhållanden; och *då*, men också först då, kunde norrmännen få skäl till sådana yttranden som t. ex. några af prof. Nansens den 17 sistlidne maj!

Och härmed har jag äran afsluta detta s. k. öppna bref till eder med undertecknande af mitt eget namn, såsom ju riktigast i dylika fall, ehuru annars för saken likgiltigt.

Högaktningfullt
Ernst Atterbom.

MARIA I VIDFJÄLL. EN BERÄTTELSE FRÅN LAPPLAND AF VILHÄLM NORDIN.

I.

HEMMANSÄGAREN Erik Mattias i Vidfjäll, Västerbottens läns lappmark, for en vinter *neröfver* för att upphandla förråd.

Byn Vidfjäll hör till en liten fjällkapellförsamling, som stöter intill norska gränsen; Erik Mattias borde som förut om vintrarna följt kapellets öfriga bönder till Norge.

Hvarför hade han i år gett sig af neröfver? Hade han inte nog af *femton* mil i drivvor? Eller for han neröfver för något att få betala tio kronor mer på mjölsäcken? Man frågade Mina, hustrun, emtersom det varit omöjligt att få någon rimlig förklaring af honom själf.

— Vi tör få höra, när han kommer igen, svarade mor Mina mystiskt, mer sade hon inte.

Och Erik Mattias for genom vida igensnöade skogar, öfver blåsiga höjdsträckningar, frusna myrar och sjöar med hustruns välsignelse och det hemliga ärendet i tankarna.

Fastän skindan var tom, stod han mycket på skidorna och »radade», ty hästen slet nog ändå, med snön ibland upp till buken, dessutom var sinnet hoppfullare, då kroppen hade sysselsättning, fann Erik Mattias. När han gled där på skidorna, styrande skindan med ena handen och hästen med den andra, var han alldeles viss på att han skulle lyckas: kan kände ju både Märten och Anna!... Men på god mark satte han sig i — krafterna skulle nog behövas på hemvägen — och då dröjde det inte länge, förrän tviflet kom: Anna och Märten hade visserligen många barn och ingenting i bod eller skåp, men en kunde aldrig veta... Snart var han på skidorna igen; och så där for han genom den ena ödetrakten efter den andra.

Han var borta i tre veckor, ty långa äro vägarna i Lappland, hälst där inga vägar finnas, men när han en smällkall kväll hemkom, lyfte han ur skindan ett ofantligt bylte och bar det, väl kännande sig före med fötterna på den försåtliga förstukvisten, in i stugvärmen.

— Tack, gode Gud! löd hustru Minas hälsning.

— Så må vi säga, sade Erik Mattias och nedsatte varsamt på en stol framför den flammmande spiselbrasan det stora byltet, ur hvilket snart en liten stinta, som hette Maria och hade solgult hår och ett par märkvärdiga, hjärtfulla ögon, tittade fram.

Erik Mattias hade två pigor och en dräng och ett efter förhållandena präktigt hemman, det bästa i fyra-hemmansbyn där invid Vidfjället, men han och hans hustru hade många gånger sagt, när de sett grannarnos rödkindade barn springa på backarna:

— Vi äro fattigfolk, vi.
Nu var det slut med fattigdomen. Nu var det nästan för mycken rikeedom, ty Maria, hon hade med sig mer, än någon vågat drömma om. Hon förde med sig in i Erik Mattias' stuga en lycka, som var hel och utan vank. Och Erik Mattias och hans hustru kunde värdera lycka de, och få den att trivas.

Hon var blott sex år, den lilla lyckbringerskan, men när hon om mornarna skulle tvätta sig, "vek hon så oförlevandes nått och fint upp de smala klädningsärmarna till armbågen", och när hon sedan själf kamade det tjocka solgula håret, gjorde hon det "mycket nogare än en gammal människa, rakt som en ängel med små runda, mjuka armar".

De bägge makarne hade fruktat, att hon ej skulle kunna trifvas i ensligheten och att hon i synnerhet skulle bli rädd för det stora fjället, hvilket ett stenkast från de grå stugorna höjde sig ur den frusna Vidfjälls-sjön som en jättestor, svart vägg. Men nej, Maria triffades från första stund och skrämdes ej ens af detta fjäll, som dock från byn ser så skrämmande och dystert ut, alldenstund det ått detta håll genom någon mäktig naturrevolution splittrats och blifvit så brant, att själfva vintern ej förmår att skruda det.

Liten Maria bara triffades, och under första vintern fälde hon tårar endast en gång: en dag då hennes nye far hemkom från skogen med en ripa.

Hon hade aldrig förr sett en ripa, åtminstone ej en ripa i vinterdräkt. Den snöhvita fågel med de små cinnoberröda strecken öfver ögonen och skottsåret i halsen väckte hennes medlidande, och hon grät där hon stod och betraktade djuret, så att mor Mina ock måste gråta.

— Ett sådant barn vi fått, sade mor Mina, och det sade hon många gånger.

Lyckan hade visst och sannt kommit hel och utan vank till Erik Mattias' stuga, och den lyste, hvad det led, långa vägar.

Liten Maria fick följa till kyrkan vid de större helgerna, och ingen kunde motstå henne. Innan hon fyllt tio år, blef hon en personlighet och kallades allmänt inom kapellet: Maria i Vidfjäll.

— Gullaligen, när en hör det namnet, blir en så viss om saligheten, att en skulle vilja dö med det-samma, sade en gång en gammal kvinna, som eljes sällan tälde barn, emedan de enligt hennes mening ej respekterade ålderdomen.

Och en bondhustru, som var hafvande, då hon vid en helg för första gången såg lilla Maria i Vidfjäll, födde sedermera ett flicka-barn, som blef så likt Maria, att flera gamlingar talade om underverk. Men Marias ögon, som kunde öppna hjärtan som inga andra, fick aldrig flicka-barnet.

Vid en annan och större helg, sommaren efter händelsen med bondhustrun, hade en fotograf från någon af de större kyrkbyarna gjort sig möjan att vandra upp till den lilla kapellplatsen bland högfjällen. Maria i Vidfjäll var äfven nu med bland kyrkfolket, och där vardt så mycket taladt om henne, att fotografen snart uttryckte sin önskan att få se och kostnadsfritt fotografra henne. Hon blef hämtad och förd fram till den vänlige främlingen, som höll till på gröna backen utanför klockarns stuga. Men då mannen fick flickan framför sig, syntes han förvånad. Han vände sig till en af de närstående:

— Jag trodde, att jag skulle få se en liten skönhet!

Emellertid tog han en plåt, tog två, och sedan han tagit ytterligare en eller ett par och liten Maria med undran lämnat honom och den märkvärdiga, stora bleka taflan med de gråhvita träden på, mumlade han:

— Bestämdt lefver och regerar Vitra häruppe ännu . . .

Sådan var nu en gång lilla Maria i Vidfjäll.

II.

Ibland tyckte det samvetsömna paret däruppe i Vidfjäll, att det var syndigt att behålla Maria.

Detta blef slutligen till samvetsqual, som pockade, och veckan efter Marias tolfårsdag tog Erik Mattias henne med i skridan och för med tungt sinne ner-öfver för andra gången.

Ville Märten och Anna nu ha tillbaka sin tillhörighet, så borde de få.

Mor Mina fick ännu en gång gå hemma och ängslas i omkring tre veckor, och nu hade hon något att mista, nu blefvo dagarna fruktansvärdt långa och hon började mycket för tidigt att spåja och spåja genom fönstret och ute i dörren.

Men Anna och Märten voro alljämt under fattigdomens ok och bådo bägge två, att Maria skulle få stanna i fjällen, där hon blef så ombuldad och fann sig så väl.

— Eljes måste hon snart ut som piga, sade de, hvartill Erik Mattias med kraftig tonvikt på hvart ord svarade:

— Tack för det; arbeta får hon nog lära sig hos mig ock, men så länge jag lefver, skall hon vara ögonstenen i mitt hus, det skall hon.

Han lämnade vid affärden ett par sedlar till Märten, stack ett par kronor extra i Annas hand och förband sig själfmant att månatligen därefter sända en liten summa till de andra barnen, "för Marias skull".

När Maria nu återkom för att stanna och växa upp i Vidfjäll, kunde mor Mina för rörelse ej tala, men vätte med stora, tumlande tårar ner koppar, fat, socker och väfflor under framdukningen.

Och så var lyckan liksom nyskänkt igen, ja, det var, som hade en ny tidsräkning börjat.

Åtminstone kunde mor Mina ofta, då hon omtalade något, ange tiden genom att säga, att det och det skedde så och så lång tid efter Marias återkomst till fjället.

— — — — —
Maria var och förblef alljämt för de gamla, hvad hon från början varit, ögonstenen, det lilla lyckobar-net, som världen ännu ej hade något med att göra.

Emellertid svunno nu veckor och månader som spån i bäck och Maria växte.

Det märkte de gamla.

Maria hade erhållit den lilla skolbildning, som bestås fjälltrakternas barn, och stod färdig att konfirmeras.

De gamla märkte ännu intet.

Men den vårdag, då Maria för första gången gick till nattvarden, fingo de på kyrkbacken höra de här orden af gamle Nils Niklas, kyrkvaktarn:

— Gulla, när er Maria kom in i kyrkan, var det som om jungfru Maria kommit. Rak gick hon, men ändå som den ödmjukaste af alla, och ögonen hennes syntes gråta och le på samma gång.

En annan aade:

— Ett under är hon, er Maria, rakt ett under. Kommer nu med ett som en fullmålig, grann stinta och ser på en, så en stryker af sig mössan och kröker ryggen, men när en stannar och tar i hand, har en som förr ett barnansikte framför sig och rösten, som en hör, är ett barns den ock.

Erik Mattis och hans hustru fingo höra slikt, och den unge högfjällsprästens sedvanliga, eldande afskeds-ord till konfirmanderna hade denna tidiga vårdag varit särskildt flammande och tagit fler af de äldre så, att de ej kunnat uthärda att stanna kvar i kyrkan och bevittna nattvardsgången.

Erik Mattis sade till sin hustru:

— Kan det vara meningen, att vi skall ha allt detta för intet? . . .

Så sade han, och mor Mina svarade intet, mätte blott hans blick och darrade till.

Men då kom Maria tillbaka ur hoparna, röd om kind, rak och blid som alltid, och solen sken.

Erik Mattis sade till sin hustru:

— Nej, henne har vi fått af nåd och för intet! Nu svarade mor Mina:

— Visst och sant af nåd och för intet.

Därpå gingo de henne stillsamt och leende till mötes, och hon var fortfarande deras lilla Maria, fastän hon nu »läst för prästen" och både ungt och gammalt manfolk tog åt mössorna, när hon gick förbi.

III.

Men en höstkväll året efter Marias konfirmation gick en gammal lapp förbi Erik Mattis' stuga och tittade åt fönstret.

Därinne brann brasan i den stora öppna spiseln, och Maria gick omkring i det stora rummet och stökade. Lappen häjdade sig för att uppfånga bilden af den beundrade ungmön, men kom i stället att betrakta väggarna därinne. Utefter dessa, från spiseln och rundt rummet, jagade några stora, svarta skuggor hvar-andra. Och som lappen stod där blef han viss på att de där skuggorna betydde ofärd för Maria i Vidfjäll.

Han skyndade från fönstret och tog in hos en af Erik Mattis' grannar, men han sade ingenting, ty han ville ej bli utsatt för löje. Skuggorna voro ju intet annat än skuggor af Maria själf, skulle man kunna säga.

Från denna kväll frågade han emellertid, hvar han kom:

— Har I hört något nytt om Maria i Vidfjäll?

Hvilket ingen fann besynnerligt. Det var fler än den gamle lappgubben, som då och då bragte Maria i Vidfjäll på tal. Något särskildt nytt hade man dock inte hört.

Maria var skär om kinderna, öm i sinnet som ingen annan, hade alltid något af jungfru Maria i ögonen och sättet att vara, som gamle Nils Niklas sagt, — dessa fakta varierade man i stugorna och dröjde gärna vid, men något särskildt nytt hade man inte att omtala.

Lappen fick gå omkring med sin fråga hela året utan att få något svar, som passade till de där skuggorna, och till slut forskaffade han sig öknamnet »Har I-hört-något-nytt?», som dock endast stärkte hans tro.

En vacker dag skulle han nog få gapande munnar omkring sig, det var han viss på.

MELLINS FOOD

har enligt läkares intyg visat särskildt digifvande egenskaper använd i dos af en matsked i ett glas mjölk tre å fyra gånger om dagen. Köpes å alla apotek. Prof samt broschyr gratis och franko från

MELLINS FOOD DEPOT, Malmö.

Hvartåt det tragiska skulle luta, upplyste honom Jonke i Stenrå om aldeles oförhappandes en septemberkväll. Till svar på sin vanliga envisa fråga fick han af Jonke dessa betydelsefulla ord:

— Hon har ränt upp, om det kan vara någon nyhet, blifvit fyllig i barm och kraftig i arm, som en fjällstinta bör vara, och det har hon vunnit på. Sânt ser gilljare till, och de är väl snart i antågande.

Betydelsefulla voro de orden, det var visst.

— Jojo, sade lappgubben och gräde innanför kolten efter svafvelstickor och tobakspung. Jojo, sade han, nickade och kröp ihop på stolen för att med omsorg och öfvertygelse stoppa och tända pipan.

Så gick hösten och så kom den vintern, då där afverkades skog i trakterna kring Vidfjälls by.

Det blef ett rörligt lif som aldrig förr, och bönderna fingo sälja mjölk, smör, tunnbröd och hvad de hade, och om söndagarna voro de få stugorna fulla af gäster, muntra och språksamma alla.

(Forts.)

TEATER OCH MUSIK.

KGL. TEATERN. Fru Cally Monrad har ett par aftnar uppträdt som Carmen i Bizets opera af samma namn, hvarvid den själfulla norska romansångerskan visat, att hon äfven inom operakonstens mera vidgade ram besitter en dramatisk gestaltning-förmåga, som är värd att lägga märke till. Den skiffningsrika rollen är ju en sannskyldig pröfvosten, och då vår publik dessutom har fått fru Jungstedts geniala Carmentyp en gång för alla inbränd i minnet, kan den näppeligen se en ny framställarinna, utan att tvingas till jämförelser.

Det fanns åtskilligt omoget i fru Monrads karaktärisering af den nyckfulla, hetblodiga och grymma cigarrarbeterskan, men därjämte scener af äkta konst, såsom i föredraget af habaneran samt hela andra akten, hvarjämte dödsscenen gjordes med en tragisk kraft af både djup och bredd.

Rösten räckte ej till i ensemblerna, men glänste dess mera i solonumren, och som helhet var det musikaliska föredraget genomgående konstnärligt.

En talrik publik bevistade båda aftnarna fru Monrads gästspel och applåderade varmt sin gunstling från konsertstraden. Männe en svensk operasångerska, som i närvarande stund uppträdde på en Kristiania-scen, skulle röna samma högsinnade mottagande af norsk publik?

Förvisso ej.

DJURGÅRDSTEATERN inledde häromdagen sommar-säsongen med uppförande af en tysk posse, "Sport-idioten", där redan namnet så träffande karaktäriserar styckets art, att ett närmare ingående på detsamma helt visst skulle förtaga något af den banalitetens bouquet, som strömmar från dess repliker.

Vare det nog sagdt att det lockar till skratt genom sina befängda händelser och genom ett spel, som på alla händer har den rätta uppsluppenheten.

KRISTALLSALONGEN har ock upptagit täflingskam-pen om sommarpublikens gunst med en splitter ny sommarrevy af den stockholmske revyfadern, hr Emil Norlander.

Den heter "Bluff" och något annat därtill, som här skulle bli aldeles för utrymmeskrävande att tala om. Namnet gör för resten ingenting till saken. Revyn kunde lika gärna heta "Guds fred — yxskaft" eller något annat lika rosenrasande.

Hufvudsamman är, att den innehåller allt och ingenting och att den är så dum, att man blir godmodig af det och förlåter författaren hans uppenbara ring-aktning för publikens intelligens och sunda smak.

Och just på grund af ofvan anförda goda egen-skaper kommer revyn att gå till julafton. Gör den ej det, äro stockholmarna affällingar och förtjäna icke att kallas medborgare i landets främsta kultursambället

HUSMÖDRAR. Tillsen, att Ni alltid vid inköp af Hafregryn & Korngryn erhålla Hafregrynsvarnen "Sveas" i London med Guldmedalj belönade tillverkningar...

KÖKSALMANACK

Redigerad af ELISABETH ÖSTMAN. Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoders kurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 11-17 JUNI 1905.

- Söndag (Pingstdagen): Julienne-Royale; fiskfärs med hummersås; hamburgerbröda och tunga med örter; glacebomb med Majas glacebröd. Måndag (Annanp. Pingst): A la daube på ål med mayonnaise; kalfkyckling med grönsalad; mörtarta med vaniljsås...

RECEPT: Fiskfärs (f. 6 pers.) 9 hg. gädda (- 400 gr. skrapadt fiskköt). 2 hg. smör, 40 gr. hvetemjöl, 2 dcl. tjock grädda, 2 dcl. tunn grädda, 3 ägg, 1 msk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar. 1/2 msk. socker.

Beredning: Gäddan urtages (fjällas ej) skoljes väl och torkas med en fiskhandduk. Den fläkes och fiskkötlet skrapas fint; intet fjäll eller ben får medfölja. Fiskkötlet blandas med smöret och drifves 3 ggr. genom köttkvarn.

Beredning: Sockret hugges i stycken, lägges i en kastrull och vattnet påhålls. När sockret är fullkomligt smält, kokas det till en klar lag, som smaksättes med citronpulver, äggulorna vispas väl, den heta sockerlagen tillsättes under kraftig vispning...

Gif barnen den bästa näring och de växer upp till friska och starka människor. Gif vuxna den bästa näring och de förblifva friska intill sena ålderdomen.

Gyllenhammars patenterade hafregryn, hafremjöl Aktiebolaget Göteborgs Ris- & Valskvarn.

i skifvor och garneras med legymer och persilja.

Glacebomb (f. 6 pers.) 2 hg. toppsocker, 2 dcl. vatten, 1/2 tsk. citronpulver, 8 äggulor, 8 dcl. tjock grädda.

Beredning: Sockret hugges i stycken, lägges i en kastrull och vattnet påhålls. När sockret är fullkomligt smält, kokas det till en klar lag, som smaksättes med citronpulver, äggulorna vispas väl, den heta sockerlagen tillsättes under kraftig vispning...

Till fyllning: Gelé eller sylt. Glasyr: 1 hg. florsiktadt socker, 2 msk. vatten, 1 tsk. citrönsaft, 50 gr. sötmandel, 10 gr. pistaciemandel.

Beredning: Smöret får kallna och röres, tills det blir hvitt och pösigt. Äggen och sockret röras i 20 min., hvar efter det röda smöret och mjölet tillsätts. En plättpanna uppvärms långsamt och penslas med skiradt smör...

Mörtarta (f. 6 pers.) 100 gr. sötmandel, 210 gr. smör, 100 gr. strösocker, 1 ägg, 200 gr. hvetemjöl, 2 kkp. äppelmos. Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Af finaste hemmakokta Hallon-saft

kan ej framställas mera delikat och rensmakande saft-kräm än hvad som erhålles medelst Lagermans Saft-kräm-pulver "Tomten", men blir denna senare dock betydligt mycket billigare.

äppelmoset samt en ring rundt omkring färtans kap. Den gräddas i ordinär ugnsvärme omkr. 1/2 tim. Uppsälpes när den afsvalnat.

Sviskonsoppa (f. 6 pers.) 300 gr. sviskon, 75 gr. krössocker, skalet af 1/2 citron, 3 liter vatten, 2 msk. potatismjöl.

Beredning: Sviskonen skoljas väl i ljumt vatten. Halften af dem stötas i stenmortel tills de gå sönder. De påsättas tillsammans med de kokta sviskonen i kallt vatten och få koka, tills de äro mjuka, då de passerars. Citronen tvättas väl och torkas, och skalet afrifves mot sockret...

PARAPLY "SOLID" 2 ÅRS GARANTI. Bennström & Jansson Paraplymagasin, 45 Regeringsgat. 45, STOCKHOLM.

LEDIGA PLATSER Remington Institut för undervisning i Maskinskrifning och Stenografi. Karduanmakaregatan 1, Stockholm.

Lärarinna. I hem på landet (nära Göteborg) önskas för nästa läsår kompetent, barnkär lärarinna att i vanliga skolämnen, språk och hälst musik undervisa två flickor på 12 och 8 år.

Motala Samskola. Lärare eller lärarinna sökes vid denna skola från höstterminens början. Ämnen: tyska, svenska och matematik eller naturlära.

Lärarinna, Vård., Sällskapsd., Kon-tors-, Affärs-, Hushålls- och Barn-fröknar erhålla platser. Norra Inack, Byrån, Malmskillnadsg. 27, Sthlm, 11-3.

Vid Sölvborgs Samskola som med läsåret 1905-1906 träder i verksamhet med I klassen för att sedermera utvidgas till att blifva 5- (ev. 6-) klassig, anställes för nämnda läsår en lärarinna med skyldighet att undervisa i nämnda klass i samtliga läroämnen (incl. tyska) samt dessutom i det eller de öfningsämnen, som framdeles kan komma att bestämmas.

Skolkökslärarinna. Lärarinna i praktisk och teoretisk hushållslära sökes för kommande läsår vid Tornedalens folkhögskola.

Governant fransktalande, kompetent att undervisa i 4:de och följande klassers kurser samt i musik sökes till höstterminen.

Öfersköterske-befattningen vid härvarande epidemisjukhus kungöres härhos ledig. Löneförmånerna äro 450 kr. per år jämte fritt vivre och husrum.

Mask, duglig och villig s. k. ensamjungen kan få plats 28 okt., lön 150 kr. Svar till "Ordentlig" p. r. Lund.

Vårdinne- och hufvoständarinneplats finnes ledig från början af juli månad hos enklign i större landsortstad.

Goda platser för hushållsbiträden, lärarinnor, barnfr., vårdinnor att söka gen. Inack-Byrån, Norrköping. Rikstel. 9 16 Ej inskrifningsavgift. Obs! Brevsvar mot 2 porton.

Kungörelse.

Sökande till en nyinrättad befattning såsom fast sjuksköterska i Tjörns extra provinsialläkaredistrikt äga att senast den 15 juli 1905 till Göteborgs och Bohusläns landstings sekreterare, adress Göteborg, ingifva sina till landstingets förvaltningsskott ställda af prästbevis och andra intyg åt öljda ansökningar.

Pliktrogen, pålitlig och barnkär flicka, kunnig i sömnd, kan i följd af sjukdomsfall erhålla plats genast i bättre familj invid större stad. Svar till "S. B.", Malmö p. r.

Sköterska önskas för att värda en liten klen fyra-årig gosse. Den sökande bör vara fullkomligt frisk, stadg och ordentlig, kärleksfull, vänlig och gladlynt.

En anspråklös flicka villig att deltaga i inomhus förefallande göromål och kunnig i enklare matlagning erhåller plats den 1 inst. juli i yngre tjänstemannafamilj.

En ung flicka, kunnig i sömnd samt villig att hjälpa till i hushållet, erhåller plats på landet (naturskön trakt) under sommarmånaderna, mot fritt vivre.

En huslig och stadig bildad flicka, villig och van att förträta en tjänarinnas sysslor, kan få plats instundande höst.

PLATSSÖKANDE

Examinerad elementarlärarinna, frisk och stark, önskar till hösten anställning i skola eller familj att undervisa på lägre eller mellanstadiet.

En ung lärarinna, som genomgått högre flickskola och mindre seminarium, söker till hösten plats i skola eller familj.

Plats till höstterminen att sköta skolhushåll önskas af äldre, anspråklöst, bättre fruntimmer som flera år innehaft dylik plats.

Lärarinneplats sökes till hösten för yngre barn, dock ej nybegynnare, af en ung flicka, som genomgått åttklässigt läroverk och för franska språkets skull en längre tid vistats i Schweiz.

Sommarplats önskas af ung, sem.-bildad lärarinna för att undervisa i svenska ämnen, s. råk och musik. Goda rek. Svar till "E. G. 05" under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Informatorsplats önskas. Svar till "Fil. stud. 02", Upsala p. r. Fil. Stud. med goda rekommendationer söker för sommaren plats som informator.

Sjuksköterska, som vill ombyta verksamhet, önskar komma i större hem på landet. Är villig deltaga i alla hushållsgöromål.

En flicka som genomgått en kurs å länslasarett önskar sjukvård under sommaren. Ej examinerad. Svar märkt "23 år", Virsho p. r.

Sjukgymnast önskar plats som hjälp och sällskap i familj mot fritt vivre och fria resor. Svar till "1905", Vexjö p. r.

Bildad sjukgymnast med trefligt sätt söker anställning i familj hälst på landet eller vid badort. Goda ref. Svar till "21 år", Iduns exp.

Värdinna. Plats att förestå aktingsvärd ungar-karls eller anklings hem, gärna där något barn finnes, sökes af därtill kompetent dam. Bästa ref. Svar till "Godt hemlif 36", Iduns exp., Stockholm.